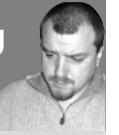

Suplimentul DE CULTURĂ

1,5
LEI

ANUL VIII » NR. 352 » 21 – 27 aprilie 2012 » Săptămînal realizat de Editura Polirom și „Ziarul de Iași” » supliment@polirom.ro

CIRCUL NOSTRU
VĂ PREZINTĂ:

Să faci ce spune
popa...

Lucian Dan Teodorovici

Cît de idiot trebuie să fii să te duci la vot și să pui ștampila pe niște oameni despre care știi că ți-au făcut rău pînă acum, numai pentru că pe tricourile lor nu mai scrie P.D.L., ci U.S.L.?

TEO & GHEO ÎN » PAGINA 2

Patrick McGuinness, *Ultimele o sută de zile: două perspective*

C. Rogozanu & Florin Irimia

În primăvara lui '89, un tînăr englez de numai douăzeci și unu de ani descindea în Bucureștiul lui Ceaușescu pentru a asista la ultimele luni de regim comunist în România...

ÎN » PAGINILE 10-12

Puiu Manu, „ultimul dinozaur” al benzii desenate românești?

Dragoș Cojocaru

Este mai corect să spui că Puiu Manu, adevărată legendă în lumea mică, dar foarte hotărîtă a BD-ului românesc, este ultimul reprezentant al unui grup de scriitori și artiști a căror operă a încîntat cîteva generații de cititori.

ÎN » PAGINILE 8-9

CRISTIAN MUNGIU, PENTRU A DOUA OARĂ ÎN COMPETIȚIA OFICIALĂ LA CANNES

După dealuri, filmul despre **„Tanacul din noi”**

După dealuri de Cristian Mungiu va fi cel mai lung film din Competiția Oficială a celei de-a 65-a ediții a Festivalului de la Cannes. Filmul are două ore și 35 de minute și va concura din nou pentru Palme d'Or alături de cele mai recente creații ale unor cineaști recunoscuți, dintre care unii au luat deja, ca și Mungiu, Palme d'Or-ul.

Citiți grupajul realizat de Iulia Blaga ÎN » PAGINILE 3-5

CIRCUL NOSTRU VĂ PREZINTĂ:

Să faci ce spune popa...

Lucian Dan Teodorovici

Cu ceva timp în urmă, m-am aflat la o masă alături de unul dintre parlamentarii noștri. Discuția n-avea cum să ocolească politica, deși mi-ar fi plăcut. Dar dacă tot n-a ocolit-o, n-am ocolit, la rîndu-mi, reproșurile firești și generale pe care orice om simte nevoia să i le adreseze politicianului atunci cînd are ocazia. Pentru că-mi răspundea în clișee electorale, uneori destul de iritat, repetîndu-mi să ies la vot și să-l taxez dacă simt nevoia, căci în definitiv România are nevoie de votanți și... etc., i-am spus că asemenea discurs lipsit de orice valoare, pliat pe comportamentul rușinos al multor oameni politici, face ca prezența la vot să fie tot mai scăzută. A fost momentul

unei izbucniri din partea lui. Presa, numai presa e de vină pentru asta. Presa i-a făcut pe oameni să se îndepărteze de politicieni. Presa lucrează împotriva interesului național.

N-are rost să vă povestesc în amănunt cum a decurs discuția în continuare. Pe scurt, a fost un dialog al surzilor, în care nici un argument n-a mai contat. Presa și-atît. Căci sîntem oameni serioși, nu sîntem niște naivi, nu? Dă bine să recunoști public că și politicienii ar avea vreo vină, mai ales cînd te afli în fața presei, dar la o masă, în particular, hai să convenim: de fapt știm cu toții că nu-i așa, că doar presa e cea care modifică percepția publicului. Și era convins de tot ce zicea. Ieșise din clișeele de pînă atunci, se avînta în demonstrații

precipitate, se vedea că n-are nici cea mai mică îndoială: românii i-ar iubi pe politicieni, pe toți la un loc, căci sînt oameni buni, simpatici, inteligenți, însă presa cea rea se pune în calea acestei mari iubiri.

Mi-am amintit și reamintit această discuție înfierbîntată și năucitoare mai cu seamă în ultima vreme, de cînd cu exodul dinspre Putere înspre o Opoziție cu șanse foarte bune de a deveni viitoarea Putere. Mi-am amintit-o ascultîndu-l și pe Crin Antonescu explicînd cum a-i primi acum pe trădătorii P.D.L.-ului nu-i deloc același lucru cum era primirea de odinioară a trădătorilor P.N.L.-ului în P.D.L., căci pe-atunci oamenii fugeau de Opoziție spre Putere, pe cînd acum fug de Putere spre Opoziție. Și

mai că te-ai lăsa convins de asemenea argumente. Căci formal așa stau lucrurile. Că Opoziția nu mai e chiar Opoziție, de vreme ce în cîteva luni, cel tîrziu, își va schimba statutul... despre asta liderii ei nu discută public. Doar presa, reaua presă, ce mai remarcă. Altfel, totul e natural, e bine, e decent.

Alegătorul însă, care i-a antipatizat atîta vreme pe cei ce s-au bucurat de putere în ultimii ani, se vede într-o situație cam ciudată. Căci alegătorul nu prea votează sigle de partid, nici inițiale. Nu siglele și inițialele în sine îți reduc pensiile și salariile sau îți scumpesc hrana de toate zilele, ci oamenii de sub ele. Și ce te faci cînd oamenii sar cu nonșalanță de sub niște sigle și inițiale, trecînd sub altele de parcă acolo le

era locul dintotdeauna? Sau, ca s-o spun pe șleau: cît de idiot trebuie să fii să te duci la vot și să pui ștampila pe niște oameni despre care știi că ți-au făcut rău pînă acum, numai pentru că pe tricourile lor nu mai scrie P.D.L., ci U.S.L.? Pun eu întrebarea asta retorică, dar în perioada de față și-o adresează lor înșile o sumedenie de români, adică exact acei oameni care, dacă votul va rămîne neobligatoriu, vor opta eventual pentru a privi circul de la televizor, fără să mai treacă pe la urne. Căci n-are rost. Mai mult: e o bătaie de joc.

Dar să fim serioși, nu sîntem niște naivi, nu? Traseismul asta o fi dezagustător cînd se produce din spre noi spre ei, însă e binevenit cînd direcția e inversă. Căci orice vot în plus în Parlament se adună acolo, „pentru binele românului”. Chiar dacă e votul acelorași oameni care, pînă mai ieri, lucrau și apăsu butoanele „pentru răul românului”. Da, sigur, dă bine în fața presei, afurisita asta de presă,

să mai spunem din cînd în cînd că traseismul nu-i frumos, că nu-i bun, că-l vom interzice, dar altfel... Altfel să iasă românul la vot, să nu se mai lase manipulat.

E adevărat, presa e unica vinovată. Căci doar datorită (sau, din perspectiva politicianului, din cauza) ei aflăm despre această migrație interesată a oamenilor pe sub sigle. Dacă presa și-ar vedea de treabă și n-ar mai prezenta lucrurile astea, am merge cu toții la vot. Cum? Am merge și-am vota exclusiv în funcție de ce ne spun oamenii politici, nu de ceea ce fac ei. Cumva pe principiul: fă ce spune, nu ce face popa. Sau Popa. Mihaela Popa, senatoarea de Iași care tocmai s-a ascuns sub sigla P.N.L., după ce a sălășluit atîta vreme sub cea a P.D.L. Ascultă-le deci vorbele, nu te lăsa dezarmat de fapte. Duce la vot. Fii demn. Fii mîndru. România are nevoie de tine.

România are nevoie de tine o dată la patru ani. În rest, fii bun, te rog, și nu mai citi presa, nu te mai uita la televizor. N-ai nevoie de așa ceva.

TEO

GHEO

ROMÂNII E DEȘTEPȚI

Cu omertà toți sîntem datori

Radu Pavel Gheo

Excluderea lui Cristian Preda din Partidul Democrat-Liberal a fost un subiect zero pentru toată presa românească.

Însă dincolo de comentariile și speculațiile oamenilor din mass media, mie mi-au atras interesul comentariile postate pe site-urile diverselor publicații electronice – adică „glasul poporului”, cum s-ar fi zis acum un veac. Glasul poporului avea tonalități cu adevărat interesante.

Mie mi se păruse că abuzul biroului permanent al democrat-liberalilor este vizibil de pe Lună. Greșeam. Un număr foarte mare de comentarii aprobau decizia PDL-ului și îl criticau pe Cristian Preda. Pe ansamblu, criticile reluau aceeași idee, cum că „omul nu știe ce înseamnă «disciplina de partid»”, cu mici nuanțe: ba că lui Cristian Preda îi place să-i jignească pe colegii săi de partid, ba că face pe rebelul, ba că e un bou și a primit ce-a meritat. N-aș îndrăzni să spun că astfel de postări sînt majoritare, dar sînt multe, prea multe.

Am diferențiat pînă la urmă două idei centrale la care s-ar putea rezuma critica adusă lui Cristian Preda:

1. În partid disciplina este mai importantă decît orice.

2. Nu critici partidul care te hrănește. Așadar – ca să începem cu prima –, partidul e în toate. Revenim la dogma

PCR, conform căreia partidul are întotdeauna dreptate. Acum nu mă mai mir de ce membrii de partid dinainte de 1990 nu se revoltau împotriva deciziilor luate de conducerea lui. Regimul opresiv, foamea, lipsurile materiale, umilințele – nimic din asta nu le atîngea demnitatea membrilor de partid. De ce? Pentru că disciplina de partid e mai importantă decît orice. Românii (adică acești români, destul de numeroși) nu văd în partidele politice niște organizații subordonate cetățenilor, bunăstării lor și bunului mers al statului. Nu, partidul este autonom, deasupra moralei, deasupra principiilor bunei guvernări, deasupra a tot și toate. Chiar dacă un partid e gata să nimicească țara, membrii acestuia nu au dreptul să se opună: disciplina de partid e mai importantă. E principiul după care funcționează organizațiile mafioate din Italia: omertà, adică, în traducere locală, „ciocu' mic”. E bun, ne place.

A doua idee, cea cu partidul care își hrănește membrii, e cu atît mai penibilă cu cît o întîlnim mai des. Și o întîlnim, pentru că majoritatea celor care ajung în funcții înalte prin partidele noastre se hrănesc sau sper să se hrănească prin partid, căruia îi rămîn îndatorați – pînă la prima dezertare.

Doar că de data aceasta lucrurile stăteau exact invers: PDL-ul îi e dator lui Cristian Preda, Monicăi Macovei și altora ca

ei. Într-un moment de sastiseală generală față de politică, PDL-ul a dat o lovitură de imagine prin preluarea unor personaje care, comparate cu baronii locali și centrali, de București, păreau niște cavaleri Jedi nimeriți în familia extinsă a lui Jabba the Hut.

Cristian Preda nu avea nevoie de PDL ca să „iasă din foame”. Are o carieră universitară care îi asigură un trai bun și respectul colegilor de profesie. S-ar putea mai degrabă ca Preda și alți „intelectuali” să fi scos din foame un număr zdravăn de pedeliști. Ei au impus discuțiile despre codul etic al partidului și, grație lor, PDL-ul a dat impresia că e primul partid decis să se reformeze, atrăgînd astfel votanți pe care altfel nu i-ar fi cucerit. E drept, a fost doar o păcăleală, dar una pentru care partidul va plăti scump.

Dar să revin la comentarii ce susțin disciplina de partid. Cu asemenea argumente ar putea să susțină foarte bine și organizațiile mafioate, rețelele de proxeneți și orice alt gen de rețele închise, pentru care disciplina de grup e mai importantă decît morala sau legea. Nu, nu-i cred pe bieții postaci capabili de acest gen de ilegalități. Dar reflexul de supunere e adînc înrădăcinat în ei. Cînd văd asemenea comentarii, nu pot să nu mă gîndesc că – măcar în parte – am avut guvernările și partidele pe care le-am meritat.

SUPLIMENTUL LUI JUP

CUM SE CHEAMĂ ATUNCI CÎND UN BĂIAT CU PORSCHE CAYENNE DĂ O FUGĂ PÎNĂ LA MONTE CARLO, ÎNSOȚIT DE DOUĂ PÎȚIPOANCE?

SE CHEAMĂ
"TRANSHUMANȚĂ DE LUX"

Cristian Mungiu, pentru a doua oară în Competiția Oficială a Festivalului de la Cannes

Deocamdată, prezențele românești la Cannes sînt *După dealuri* de Cristian Mungiu, scurtmetrajul *Tabăra de la Răzoare* de Cristi Iftime în secțiunea Cinéfondation și proiectul Adinei Pintilie, *Nu mă atinge-mă!*, în Atelierul festivalului.

Iulia Blaga

„François Truffaut spunea că în curînd vom fi judecați de oameni care n-au văzut *Aurora*“, scrie Gilles Jacob, președintele Festivalului de la Cannes, în cuvîntul introductiv al dosarului care anunța, în 19 mai, Selecția Oficială a celei de-a 65-a ediții a festivalului. Că nu se referea la filmul lui Cristi Puiu, ci la cel al lui F.W. Murnau confirmă spusele lui Gilles Jacob care și-a bazat textul din acest an pe tema rememorarii. Și continuă: „Dacă îi întrebi pe tinerii de 15-20 de ani cîți au auzit de Murnau, Eisenstein, Griffith, Gance, Stroheim, Mizoguchi, Satiyajit Ray, Buñuel...“ și lista rămîne suspendată în puncte de suspensie. Cuvintele lui Gilles Jacob sînt și o profesiune de credință, dar însoțesc și partea a patra a serialului *Histoire de Festival. Une journée particulière* de Gilles Jacob și Samuel Faure, care va fi prezentat în proiecție de gală în ziua de 20 mai, se oprește la momentul cînd, în 2007, 35 de cineaști au venit la Cannes pentru premiera filmului-omnibus *Chacun son cinéma*.

Elementul comun al filmelor din Competiția Oficială: inspirația livrescă

După dealuri de Cristian Mungiu va fi cel mai lung film din Competiția Oficială a celei de-a 65-a ediții a Festivalului de la Cannes. Filmul are două ore și 35 de minute și va concura din nou pentru Palme d'Or alături de cele mai recente creații ale unor cineaști recunoscuți (dintre care unii au luat deja, ca și Mungiu, Palme d'Or-ul) cum ar fi *Amour* de Michael Haneke, *The Angel's Share* de Ken Loach, *Like Someone in Love* de Abbas Kiarostami, *Vous n'avez encore rien vu* de Alain Resnais. Competiția Oficială game de nume sonore. Jacques Audiard vine din nou la Cannes cu *De rouille et d'os*, David Cronenberg își aduce al său *Cosmopolis*, Carlos

Cosmina Stratan și Cristina Flutur în *După dealuri*, de Cristian Mungiu

Reygadas aduce *Post tenebras lux*, iar Matteo Garrone revine după *Gomora* cu *Reality*. La prima vedere, elementul comun al filmelor din Competiția Oficială e inspirația livrescă. Cîteva exemple: dacă *După dealuri* se bazează pe romanele non-ficționale ale Tatianei Niculescu Bran, Walter Salles atacă nici mai mult, nici mai puțin decît *On the Road* de Jack Kerouac. *Vous n'avez encore rien vu*, filmul aproape nonagenarului Alain Resnais (care revine la Cannes după *Les herbes folles*), e o adaptare după *Euridice* de Jean Anouilh și îl are pe Mathieu Amalric în rolul principal. *Cosmopolis* de David Cronenberg adaptează romanul lui Don DeLillo. Și filmul care încheie festivalul e o adaptare, deși nu face parte din Competiția Oficială. În 4 aprilie, la puțin timp după ce a terminat montajul la *Thérèse Desqueyroux*, adaptare după François Mauriac, cineaștul Claude Miller a murit. Festivalul îi aduce un omagiu, așa cum îi aduce și lui Marilyn Monroe, pusă pe afișul ediției. În 2012 sînt 50 de ani de la moartea ei.

La o a doua privire e de semnalat absența lui Terrence Malick din Selecția Oficială, deși se zvonea că ar putea fi cu *The Funeral*. La a treia privire (sau invers) sare în ochi filmul ucraineanului Serghei Loznitsa, *Im Nebels* (*Dans la brume*), a cărui imagine e făcută din nou de Oleg Mutu (după *My Joy*) și

printre ai cărui actori se numără din nou Vlad Ivanov.

Alți români merg în secțiunea Cinéfondation și sînt cei din echipa scurtmetrajului *Tabăra de la Răzoare*, semnat de Cristi Iftime. Avînd în centru doi absolvenți de facultate plecați pe munte (Alexandru Potocean și Lorena Zăbrăuțanu), filmul de absolventă a masteratului la UNATC al regizorului născut în Iași tratează despre maturizarea. În fine, Adina Pintilie își promovează proiectul lungmetrajului de debut *Nu mă atinge-mă!* în Atelierul festivalului. Ea nu poate debloca finanțările din străinătate pentru că CNC-ul nu i-a dat o minimă finanțare. „Savantul are păr pe frunte, vom reveni cu amănunte“ (citat, pentru cine nu știe de *Aurora*, din Apolodor).

Competiția Oficială:

Amour de Michael Haneke
The Angel's Share de Ken Loach
Baad EL Mawkeaa (Après la bataille) de Yousry Nasrallah
Beyond the Hills/După dealuri de Cristian Mungiu
Cosmopolis de David Cronenberg
Holy Motors de Leos Carax
The Hunt de Thomas Vinterberg
In Another Country de Hong Sang-Soo
Im Nebels (Dans la brume) de Serghei Loznitsa
Killing Them Softly de Andrew Dominik

Lawless de John Hillcoat
Like Someone in Love de Abbas Kiarostami
Moonrise Kingdom de Wes Anderson
Mud de Jeff Nichols
On the Road de Walter Salles
Paradies: Liebe de Ulrich Seidl
The Paperboy de Lee Daniels
Post tenebras lux de Carlos Reygadas
Reality de Matteo Garrone
Rust & Bone/De rouille et d'os de Jacques Audiard
Taste of Money de Im Sang-Soo
Vous n'avez encore rien vu de Alain Resnais

Un Certain Regard:

Miss Lovely de Ashim Ahluwalia
La Playa de Juan Andres Arango
Les chevaux de Dieu de Nabil Ayouch
Trois mondes de Catherine Corsini
Antiviral de Brandon Cronenberg
7 Days in Havana de Benicio Del Toro, Laurent Cantet, Gaspar Noe etc.
Le grand soir de Benoit Delepine & Gustave Kervern
Laurence Anyways de Xavier Dolan
Despues de Lucia de Michel Franco
Aimer à perdre la raison de Joachim Lafosse
Mystery de Lou Ye
Student de Darezhan Omirbayev
La Pirogue de Moussa Toure
Elefante blanco de Pablo Trapero
Confession of a Child of the Century de Sylvie Verheyde

11.25: *The Day He Chose His Own Fate* de Koji Wakamatsu
Beasts of the Southern Wild de Benh Zeitlin

În afara competiției:

Madagascar 3: Europe's Most Wanted de Eric Darnell, Tom McGrath
Io e te de Bernardo Bertolucci
Hemingway & Gellhorn de Philip Kaufman

65 anniversaire:

Une journée particulière de Gilles Jacob și Samuel Faure

Séances de minuit:

Dario Argento's Dracula de Dario Argento
Ai to makoto de Takashi Miike

Proiecții speciale:

Der Mull Im Garten Eden de Faith Akin
Mekong Hotel de Apichatpong Weerasethakul
Villegas de Gonzalo Tobal
A musica segundo Tom Jobim de Nelson Pereira Do Santos
Journal de France de Claudine Nougaret & Raymond Depardon
Les Invisibles de Sebastien Lifshitz
The Central Park Five de Ken Burns, Sarah Burns, David McMahon
Roman Polanski: A Film Memoir de Laurent Bouzereau

Iulia Blaga: „Cel mai recent roman al Tatianeii Niculescu Bran, *În Țara lui Dumnezeu*, este, după spusele lui Andrei Șerban, «o poveste între două lumi». Ar putea deveni și acesta film într-o bună zi? «Nu știu, dar e scrisă altfel», răspunde precaut autoarea”.

DUPĂ DEALURI, FILMUL LUI CRISTIAN MUNGIU DESPRE „TANACUL DIN NOI”

Tatiana Niculescu Bran: „Azi avem o mai mare disponibilitate de a privi lucrurile și în alt fel”

Așa cum ideea cărții *Sposedanie la Tanacu* a venit singură spre jurnalista Tatiana Niculescu Bran, așa au venit și ilustrările ei artistice. În 2005, când Irina Cornici a murit la Tanacu, Tatiana Niculescu Bran conducea biroul de la București al BBC World Service. Jurnaliștii români de la BBC au evitat la început subiectul, punându-l pe seama faptului divers, dar nu l-au mai putut ocoli când el s-a umflat în așa-numitul Caz Tanacu și toată lumea, cum spune azi Tatiana Niculescu Bran, „pînă la miniștri secretari de Stat, își dădea cu părerea la televizor” despre această tragedie.

Iulia Blaga

Dintr-un imbold pur jurnalistic, Tatiana Niculescu Bran a alcătuit atunci prima cronologie a evenimentelor pe care a pus-o pe site-ul instituției, iar această cronologie a făcut ca ea să fie căutată de avocata celor patru călugărițe și a preotului puși sub acuzare și întrebată dacă nu dorește să se întâlnească cu aceștia. Jurnalista a acceptat, cu atât mai mult cu cât bănuise de la primele documentări că altceva se ascundea în demonizarea pe care presa o lipise pe fruntea acuzaților. „Am scris *Sposedanie la Tanacu* dintr-o necesitate practică, aceea de a ști ce s-a întâmplat și de a răspunde la cele șase întrebări de bază ale jurnalismului: cine a făcut?, ce a făcut?, cînd a făcut?, cum a făcut?, unde a făcut? și de ce a făcut?“, își amintește azi Tatiana Niculescu Bran.

După ce a realizat interviuri cu toți cei implicați (acuzații, familia Irinei Cornici, medicii, poliștii care s-au ocupat de caz ș.a.), după ce a consultat documente și scrisori, a scris și publicat *Sposedanie la Tanacu* într-un timp record, anul 2006, care a fost și anul începerii procesului. Doi ani mai târziu publica, tot la Editura Humanitas, *Cartea judecătorilor*, unde se ocupa numai de proces. Cele două romane non-ficționale, care au fost o noutate absolută ca gen în literatura română, sînt azi materie obligatorie pentru cine se interesează de Cazul Tanacu. Faptul că în acest an va avea premiera *După dealuri*, lungmetrajul lui Cristian Mungiu inspirat din cele două cărți, este un prilej pentru Tatiana Niculescu Bran să vadă în ce fel s-a păstrat Cazul Tanacu în memoria românilor. Acesta este, poate, evenimentul de fapt divers din România

contemporană cu cel mai mare ecou în viața artistică, pentru că cele două cărți au stat la baza piesei de teatru regizate de Andrei Șerban care a urcat pentru prima oară, în octombrie 2007, o trupă de actori români pe scena Teatrului La MaMa, iar apoi, pe rînd, Lucian Pintilie, Andrei Șerban, Radu Gabrea, Corneliu Porumboiu, Cristi Puiu și Cristian Mungiu și-au exprimat interesul pentru un film bazat pe Cazul Tanacu și pe cărțile Tatianeii Niculescu Bran. Autoarea consideră azi că interesul acestor regi-zori se datorează, așa cum spune Andrei Șerban, „Tanacului din noi”, faptului că moartea Irinei Cornici a scos la iveală o poveste profundă despre „viață, moarte, singurătate, neputință, abuz, chin, Dumnezeu și raporturile cu celălalt”.

Mungiu a respectat cărțile

„Totul a fost îmbrăcat la vremea respectivă într-o mare pasiune care caracterizează oricum discursul de la noi, într-o lume în care se trăiește foarte personal“, spune azi Tatiana Niculescu Bran despre aura în care mass media a înconjurat Cazul Tanacu la vremea respectivă. Ea spune că a fost „înțelept” din partea lui Cristian Mungiu să aștepte cîteva ani pentru a face filmul, pentru că acum „avem cu toții o distanță și o mai mare disponibilitate de a privi lucrurile și în alt fel decît am crezut că le știm”. De ce spune Tatiana Niculescu Bran că Mungiu a așteptat? Pentru că regizorul i-a suris ideea unui film despre

Gabriel Chifu și Alex Goldiș, laureați ai Premiilor ARIEL pentru anul literar 2011

Marti, 17 aprilie 2012, în Sala Oglinzilor a Uniunii Scriitorilor din România, a avut loc ceremonia de decernare a Premiilor ARIEL (Asociația Revistelor, Imprimeriilor și Editurilor Literare).

Juriul, format din cîștigătorii ediției precedente – Marta Petreu, Mircea Mihăieș și Nicolae Manolescu –, a desemnat cîștigătorii secțiunilor Cartea anului 2011, Cartea de debut a anului și Revista anului 2011. Gabriel Chifu a obținut Premiul Cartea anului 2011 pentru volumul de poezie *Însemnări din ținutul misterios*, apărut la Editura Cartea Românească. *Ținutul*

misterios este accesibil doar Poetului, deoarece doar acesta poate străbate cărările dantești ale trecutului și hățiturile impenetrabile ale viitorului. Doar el poate să reducă o experiență-limită la un vers memorabil, așa cum poate să imprime pe o bucată de hîrtie desenul celor mai apăsătoare experiențe. Gabriel Chifu a fost acolo. Gabriel Chifu a debutat în 1976, prin

concurs, la Editura Eminescu, cu volumul de versuri *Sălaş în inimă*. Este prezent în reviste și antologii de poezie din Statele Unite, Anglia, Italia, Iugoslavia, Grecia, China etc. Premiul Cartea de debut a anului 2011 a revenit criticului literar Alex Goldiș pentru volumul *Critica în tranșee*. *De la realismul socialist la autonomia esteticului*, apărut recent la Editura Cartea Românească.

Volumul semnat de Alex Goldiș a mai obținut Premiul CriticAtac pe anul 2011 și Premiul pentru Debut acordat de revista „Observator Cultural”. *Critica în tranșee*. *De la realismul socialist la autonomia esteticului* este prima încercare de a privi sintetic, global, critica românească într-una dintre cele mai complicate epoci ale sale. Ea reface istoria decăderii și a liberalizării criticii

postbelice, prin stabilirea liniilor de forță ale relației dintre literatură și ideologie. Nu în ultimul rînd, studiul propune o meditație implicită asupra metodelor de investigație a unei perioade atipice, în care limbajul literar a fost permanent scurtcircuitat de cel politic. Alex Goldiș a absolvit Facultatea de Litere a Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca. Doctor în filologie – cu distincția *summa cum laude* – al aceleiași Universități. A fost redactor la revistele „Echinoc” (2003-2005) și „Verso” (2006). În prezent este asistent universitar la Facultatea de Litere (Universitatea „Babeș-Bolyai”).

În 2011, Cristian Mungiu i-a dat autoarei un scenariu pe care dorea să-l depună la concursul de finanțare de la CNC sub titlul de lucru *Provizoriu*. A obținut banii și a filmat într-un timp record, trimițându-l la preselecția de la Cannes când încă nu avea postproducția încheiată.

Tanacu încă din 2007 când, venit la New York împreună cu Anamaria Marinca să lanseze *4 luni, 3 săptămâni și 2 zile*, a văzut piesa lui Andrei Șerban. Seara, când românii au mers cu toții la o terasă, Mungiu a povestit mult cu Andrei Șerban despre cum s-ar putea face un film pe acest subiect. În 2011, Cristian Mungiu i-a dat Tatianei Niculescu Bran un scenariu pe care dorea să-l depună la concursul de finanțare de la Centrul Național al Cinematografiei (CNC) sub titlul de lucru *Provizoriu*. A obținut banii și a filmat sub radar, într-un timp record, trimițându-l la preselecția de la Cannes când încă nu avea postproducția încheiată. Luată din scurt, jurnalista spune că a stat „cu inima cât un purice” când a citit prima oară scenariul, dar că îngrijorarea i s-a risipit când a văzut că cineastul îi respectase nu doar cărțile, ci și punctul de vedere. Azi, autoarea care l-a refuzat pe Lucian Pintilie pentru că nu dorea ca materia cărților sale să se piardă în altceva decât scopul pentru care fuseseră scrise laudă în stînga și-n dreapta *După dealuri*, care, în opinia ei, „spune ceva despre dezorientarea, singurătatea și spaima cu care respingi ceea ce nu înțelegi sau nu cunoști”.

Un film care ne va da de gîndit

Chiar dacă autoarea nu crede că filmul va redeschide dezbaterile despre Cazul Tanacu, el le va da poate de gîndit românilor despre niște lucruri trecute cu vederea la momentul respectiv. În opinia Tatianei Niculescu Bran, demonizarea călugărițelor și a preotului care au încercat s-o salveze pe Irina Cornici imobilizînd-o și citindu-i două zile Moliftete Sf. Vasile a fost imaginea vehiculată încă de la început în presă „și care rămîne pînă în zilele noastre. Dacă vrei nu să o contesti, ci doar să spui cum au avut loc lucrurile în realitate, te izbești de un mare zid de anticlericalism cvasi-subliminal care n-are nici o legătură cu cazul. El poate fi justificat de o atitudine clericală în România vs. o atitudine ultra-superstițioasă și de conformism religios. Trăim, între altele, și această ruptură între o atitudine anti-clericală (în multe situații justificată)

Cristian Mungiu s-a inspirat din cele două cărți ale Tatianei Niculescu Bran, *Spovedanie la Tanacu* și *Cartea judecătorilor*, pentru a realiza filmul *După dealuri*

și o atitudine de totală supunere și de superstiție mai mult decît de credință în biserică, dar între aceste două nu există nimic altceva decît o mare pasiune într-o parte sau cealaltă, care face ca realitatea să capete un halou de roman gotic”.

Filmul va lansa două tinere actrițe

Nu știm dacă *După dealuri* are ceva gotic în el. Tatiana Niculescu Bran vorbește mai degrabă despre el referindu-se – prin imaginea lui Oleg Mutu – la niște „tablouri flamande”. Filmul produs de Mobra Film împreună cu Why Not Production, Wild Bunch, Les Films du Fleuve, France 3 Cinéma și Mandragora Movies, va lansa două noi tinere actrițe, Cristina Flutur și Cosmina Stratan, al treilea nume de pe afiș fiind cel al lui Valeriu Andriută, actorul basarabean reîntîlnindu-se cu Cristian Mungiu după *Occident*. În luna mai, în paralel cu Cannes-ul, Tatiana Niculescu Bran lansează la Polirom (care a scos recent eBook-ul *Spovedanie la Tanacu*, după ce publicase în 2011 romanul *Noaptea patriarhului*) un nou roman. În *Țara lui Dumnezeu*, a cărui acțiune se petrece în Cornul Africii, este, după spusele lui Andrei Șerban, „o poveste între două lumi”. Ar putea deveni și acesta film într-o bună zi? „Nu știu, dar e scrisă altfel”, răspunde precaut autoarea.

Radio România Cultural

Espresso

Cu Daniela Ivanov și Radu Croitoru
De luni până vineri, de la ora 7.15
La Radio România Cultural
și pe www.radioromaniacultural.ro și www.radiocultura.ro

Organizatori
UNITER

Finanțatori
Ministerul Culturii și Patrimoniului Național
Primăria Municipality București
CONSILIUL GENERAL AL MUNICIPIULUI BUCUREȘTI
AIRCUB

Mecena
UNIUREA
SHOPPING CENTER

GALA PREMIILOR UNITER 20 ani

Sponsor principal
Raiffeisen BANK

Luni, 23 aprilie 2012, ora 21:00
in direct pe
TVR 1 / Radio România Cultural
www.tvr.ro * www.uniter.ro

Sponsori
APA NOVA
KPMG
M&P
INTERCONTINENTAL

Adrian Chivu – Strada

„Suplimentul de cultură” publică în avanpremieră un fragment din romanul *Strada* de Adrian Chivu, care va apărea în curând în colecția „Ego. Proză” a Editurii Polirom.

– Fragment –

Și în drum spre școală am călcat pe un canal cu cinci găuri și numai de asta nu aveam nevoie și am spus descîntecul și am apăsat cu vârful pantofului găurile și am spus că dacă ajung la conducute pînă trece mașina pe lîngă mine îmi iese ce m-am gîndit și am trecut înaintea ei și la școală am vorbit cu Oaie și i-am spus la ce m-am gîndit și m-a întrebat ești sigur? și i-am spus da și mi-a spus cum vrei un pachet de țigări și i-am spus da și m-a întrebat gata? și i-am spus da și Oaie fără să am timp să mă pregătesc mi-a dat un pumn în ochi de am văzut stele verzi și i-am spus stop nu mai da și m-am ridicat de pe jos și m-am șters de praf și Oaie mi-a spus acum să vedem dacă se învinețește și cît așteptam să vedem dacă-mi apare vînația la ochi am scos oracolul și i l-am dat și m-a întrebat zici să-l pun la baia fetelor? și i-am spus da și Oaie a spus bine mă îl pun și l-am întrebat e vînat? și mi-a spus parcă puțin și i-am spus să mai stăm și mi-a spus hai să ne uităm la fete și ne-am cățărât pe perete și ne-am uitat în veceul fetelor și cînd n-am mai putut să mă țin cocoțat m-am lăsat să alunec pe pămînt și Oaie a sărit de acolo și mi-a spus ia să văd și i-am arătat ochiul și Oaie mi-a spus nu e mă și l-am întrebat pe bune? că a durut și mi-a spus pe bune și fără mișto și l-am întrebat și ce facem? și mi-a spus tu să zici și m-am gîndit și am spus îmi mai dai unu? și a ridicat din umeri și mi-a spus dacă vrei da și am spus păi păi ce să fac? și Oaie mi-a spus nu știu mă și atunci i-am spus mai dă-mi una și gata și nici n-am terminat să spun că Oaie mi-a și dat una de m-am dat cu capul de perete și am căzut plească pe pămînt și Oaie m-a ridicat și mi-a spus mă Traian mă trezește-te mă și m-am trezit încetoșat dar pe urmă mi-am revenit și m-am ținut singur pe picioare și Oaie mi-a spus mă să nu te superi și i-am spus nu mă și m-am dus la veceu să-mi dau cu apă rece pe față și cînd m-am uitat în oglindă parcă eram urs panda că mi se învinețise și celălalt ochi dar puțin de tot și mă înțepau și Oaie m-a întrebat ești bine? și i-am spus arăt ca panda și Oaie s-a uitat la mine și mi-a spus n-am vrut mă și i-am spus măcar să iasă bine și mi-a spus îl pun după ce

sună și cînd a sunat am plecat în clasă și George mi-a spus cine te-a bătut? și i-am spus nu știu și s-a strîns toată clasa în jurul meu și le-am povestit cum am fost atacat nu știu de cine și mi-a luat banii și oracolul și m-au întrebat unde? cînd? și le-am spus acum cînd veneam la școală și Riga m-a întrebat nu te doare? și i-am spus mă doare un pic și le-am spus nu-i nimic că nu aveam bani de oracol îmi pare rău și m-am dus la locul meu și a venit și George și mi-a spus o să mă asculte la biologie și i-am spus îți suflu eu și profesoara a intrat cu catalogul și ne-am ridicat în picioare și am spus bună ziua doamna profesoară și profesoara ne-a spus stați jos și ne-am așezat și a deschis catalogul și Camelia s-a ridicat în picioare și i-a dat absenții motivați și profesoara a scris în catalog și după aia a început să asculte și așa cum a spus George l-a ridicat în picioare și i-am șoptit și i-am șoptit și următoarea întrebare și profesoara a spus Rusule dacă știi răspunde tu și m-am ridicat în picioare și mi-am lăsat capul în piept că nu știam și profesoara m-a întrebat ce ai pățit la ochi? și i-am spus nu știu cine m-a atacat și mi-a luat banii și oracolul Suzanei și profesoara m-a întrebat unde s-a întîmplat asta? și i-am spus în drum spre școală doamna profesoară și mi-a spus hai cu mine la director și ne-am dus la director și directorul s-a uitat la mine și mi-a spus ce-ai pățit băiete? și i-am spus pe sectorist și directorul mi-a zis să te duci la cabinetul medical și i-a spus profesoarei de biologie n-a fost pe teritoriul școlii și profesoara i-a spus n-a fost și directorul i-a spus îl chem pe sectorist poate îl prinde și m-a întrebat nu i-ai văzut deloc fața? și i-am spus n-am văzut nimic că mi-a dat una de m-a trîntit la pămînt și directorul a dat din cap și a făcut țîțîțî unde o să ajungem cu violența asta? o să-l sun pe sectorist și a ridicat receptorul și a spus alo directorul școlii vă der da da v-aș ruga să veniți pînă aici un elev de-al nostru a fost bătut și je mulțumesc d d da vă aștept și a pus receptorul în furcă și a spus o să-l prindem noi pe derbedeu du-te la cabinet și să vii înapoi și la cabinet doctorița m-a întrebat vai ce ai pățit? și i-am spus ce am pățit și mi-a spus ia să văd dacă ulcerază și nu ulcera nimic erau doar vineți unul mai mult ăla din stînga și ăla din dreapta mai puțin și mi-a spus o să te dau cu apă distilată și m-a dat cu apă distilată și n-am simțit nimic că m-a tamponat cu vată și parcă îmi lipea un nor de obraz și s-a uitat la mine și m-a întrebat iubești? și am tresărit că nu mă așteptam și am tăcut și doctorița mi-a mai tamponat cu norul ochii și am spus au și mi-a spus te doare? și i-am spus da și m-a mai tamponat de două ori și mi-a spus gata și s-a ridicat și mi-a spus să-i spuie mamei tale să te tamponeze cu apă distilată gata o să-ți treacă și am spus

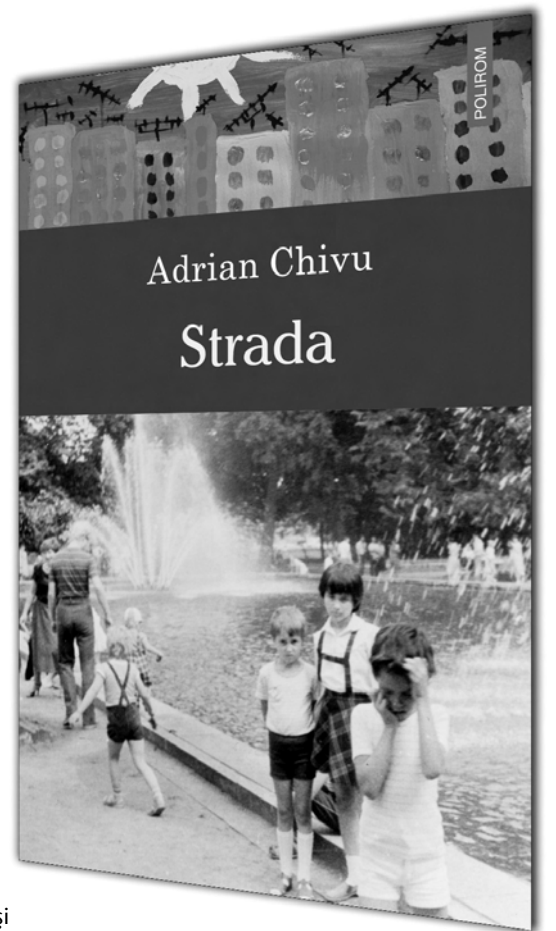
mulțumesc și am deschis ușa și am fugit pe scări și m-am dus în cabinetul directorului și sectoristul era acolo dar profesoara de biologie nu mai era și sectoristul și-a apropiat fața de fața mea și mustața lui aproape că-mi intra în ochi și a făcut și el țîțîțî cine a fost golanul care te-a bătut? și i-am spus și lui că nu știu și am auzit soneria de recreație și cum holul se umple de glasure și sectoristul m-a întrebat te doare? și mi-a spus se vede că te doare și directorul a întrebat unde o să ajungem? și sectoristul i-a spus dacă ați ști dumneavoastră cu ce ne confruntăm noi și directorul i-a spus pe timpul nostru parcă exista mai mult respect și disciplină și sectoristul i-a spus la mine în sat erau oameni adevărați și directorul i-a spus bărbatul să fie bărbat și femeia femeie domne și sectoristul i-a spus aveți dreptate și directorul l-a întrebat cum o să-l găsiți? și sectoristul i-a spus avem noi metodele noastre și pe mine m-a întrebat spune-mi unde s-a întîmplat necazul? și i-am spus aici la intrarea în școală și m-a întrebat nu era niciun elev pe acolo? și i-am spus nu am văzut pe nimeni și mi-a spus bine o să-l prind eu și s-a auzit un ciocănit în ușă și secretara a intrat cu o elevă pe care n-o știam care ținea în brațe oracolul și secretara a spus s-a găsit oracolul în baie și eleva a pus oracolul pe biroul directorului și sectoristul a spus asta-i bine și pe mine m-a întrebat cîți bani aveai? și i-am spus nu aveam bani și s-a auzit un alt ciocănit și a intrat Suzana și cînd m-a văzut s-a strîmbat și m-a întrebat te-a bătut? și i-am spus da și m-a întrebat te doare? și i-am spus nu și a întrebat e oracolul meu? și directorul i-a întins oracolul și a spus poftim sînt amintirile tale și Suzana l-a luat și mi-a spus îmi pare tare rău că te-a bătut și i-am spus nici n-am apucat să scriu voiam acum la școală și mi-a spus pot să ți-l dau mai tîrziu și i-am spus mulțumesc și Suzana a plecat și secretara și eleva au plecat și ele și sectoristul a spus e unul dintre elevi dacă l-a pus la baie o să-l prind și directorul mi-a spus dacă nu te simți bine du-te acasă și am spus mulțumesc bună ziua și am ieșit din cabinet și m-am dus în clasă mi-am luat ghiozdanul și George m-a întrebat unde pleci? și i-am spus m-a învoit directorul că am mîncat bătaie și George m-a întrebat atunci faci tu lecția la fizică? și i-am spus da și am plecat bucuros că-mi reușise că azi noapte n-am putut să dorm pînă n-am găsit rezolvarea și n-am avut mult de muncă doar am răzuit numele meu și am scris Mihaela și Mihai că nu știu dacă e fată sau băiat din clasa a 7-a B și atunci nu mai eram eu vinovat și acasă nu era nimeni și m-am uitat în oglindă să văd cum arăt și după aia m-am băgat în pat să dorm și cînd m-am trezit soră-mea stătea la birou de m-am și speriat și am întrebat-o ce faci? și mi-a spus lecțiile și

CARTEA

Istorisită la persoana întii chiar de protagonistul său, Traian, un băiat de 11 ani, povestea are în centru dispariția unchiului acestuia, mister în jurul căruia unul dintre prietenii băiatului construiește un scenariu în care unchiul a fost omorît de soția lui, cu ajutorul mamei lui Traian. El își convinge prietenii că are dreptate și dezvoltă scenariul pînă la un nivel fabulos, brodînd o istorie complicată în care intriga polițistă se împletește cu plăsmuiri alimentate de spaimă, superstiții și credința în strigoii, ce reflectă felul în care sensibilitatea celor mici percepe lumea de neînțeles a adulților, cu dramele și complicațiile sale. Toate acestea se proiectează pe fundalul întîmplărilor mărunte și înduioșătoare ce recompun nostalgic copilăria în România anilor '80: mersul la școală și poznele mai mult sau mai puțin inocente din jurul blocului, conflictele dintre grupurile rivale din cartier, trezirile matinale, urmate de statul la cozile de la „alimentara”, schimbul de timbre, completarea oracolului, filmele „cu bătăi” de pe casete video, dar și emoțiile primei iubiri și descoperirea sexualității. Un amestec de *South Park* și *Amintiri din copilărie*, o poveste plină de umor, sensibilitate discretă și tristețe despre candoarea și cruzimile vîrstei.

m-a întrebat cum ai făcut cu oracolul? și i-am spus am făcut eu ceva și soră-mea s-a întors spre mine și cînd mi-a văzut vînațiile a făcut ochii mari și m-a întrebat cine te-a bătut? și i-am spus în drum spre școală m-a atacat cineva și m-am dat jos din pat și am plecat la baie să mă spal pe față și soră-mea s-a luat după mine și m-a întrebat de ce te-a bătut? și i-am spus nu știu am fost jefuit și soră-mea mi-a spus vai cum arăți și i-am spus nu mă doare și Mircea a făcut ca lupul și m-am șters cu prosopul și i-am spus ies afară și soră-mea mi-a spus mama vrea să vorbească cu noi și am întrebat-o ce vrea să vorbească? și mi-a spus știu dar nu vreau să-ți spun și i-am spus nici nu mă interesează și am plecat și Mircea mă aștepta în fața porții și m-a întrebat cine ți-a dat-o? și i-am spus la școală am alunecat pe scări și mi-a spus arăți ca o castană și i-am spus nu rîde că te bat și mi-a spus

dinamoviștii nu bat că asta le e soarta și i-am spus și nici steliștii și mi-a spus Steaua e echipă campioană europeană și i-am spus ba nu e și mi-a spus a luat cupa e singura din toate timpurile de pînă acum și m-a întrebat unchi-tu a venit? și i-am spus nu știu că am dormit și Mircea mi-a spus hai să vedem dar pun pariu că n-a venit și am plecat la mătuși-mea și am intrat în curte și am strigat Romeo Romeo și a ieșit mătuși-mea și m-a întrebat ce faci frumoșule ce-ai pățit la ochi? și i-am spus nimic mătușa am căzut pe scări și am întrebat-o unchiu a venit? și mătușa ne-a făcut semn să stăm la masa din curte și ne-am așezat pe scaune și mătușa s-a așezat și ea și s-a uitat la noi și m-a întrebat ce vrei de fapt să afli ochi vineți? și i-am spus dacă a venit unchiu și mătuși-mea mi-a spus a venit și am întrebat-o și Romeo? și mi-a spus nu e acasă și i-am spus săru mîna mătușa

și m-am ridicat și mătuși-mea m-a întrebat spune-mi ce vrei să afli? și i-am spus nimic mătușa și ne-a întrebat ce vrei să afli? și i-am spus nimic mătușa să mor eu și mătuși-mea mi-a spus nu știi ce zici și mi-a făcut semn să plec și Mircea mi-a spus încet la ureche să-l văd și am întrebat-o unchiu e acasă? și mi-a spus încă n-a venit e pe drum dacă vă plictisiți treceți pe seară și am ieșit din curte și Mircea mi-a spus noi putem să venim mai pe seară dar mortul nu poate și mi-a spus acum crezi că e mort? și i-am spus îhî cred și l-am întrebat cât de întuneric e în lumea mortului? și mi-a spus e întuneric beznă și e frig ca în congelator și l-am întrebat crezi că mortul gîndește? și mi-a spus mortul gîndește dar nu mai poate să facă nimic și degeaba gîndești în tine dacă ești mort și l-am întrebat poți să gîndești și să putrezești? și mi-a spus poți cum să nu dar degeaba pentru că nu poți să te exprimi și l-am întrebat crezi că mai are ochi? și mi-a spus nu-i mai are că peștii ochii îi mănîncă primii și am spus săracu unchiu și mi-a spus dacă îl descoperim o să se simtă răz-bunat și i-am spus măcar să-l găsim și mi-a spus să mergem pe baltă dar mai întii să-ți dau castanele și mi-a dat zece castane de am văzut negru și roșu și am fost pe baltă la pod dar unchiu nu era și am făcut baie și am stat pînă s-a înserat și au început broaștele să oră-căie și am dat cu pietre în ele și acasă ne-am oprit la bloc la Cip și Cip era afară cu Polacec Nicu și Mugurica și Cip mi-a spus ai ochii machiați și au rîs și i-am spus am alunecat pe scări și Cip a spus haideți mai așa să vă zic ceva și am mers mai în stradă și Cip ne-a spus am vorbit cu Carla și vă arată și vouă ce are între picioare dacă îi luați două ciocolate cu rom și l-am întrebat să mori tu? și mi-a spus să mor eu jur și Polacec ne-a spus eu nu vreau și Cip i-a

spus tu ești fătălău și am rîs ca dracii negri și Nicu a spus eu vreau și i-am spus și eu și Mircea i-a spus și eu și Cip ne-a spus vorbesc cu ea și vedem cum facem și am mai jucat mima în scara blocului și Mircea le-a spus i-am dat lu fraieru asta zece castane că a pierdut un pariu și au rîs și am rîs și eu și am plecat cu Mircea și m-a întrebat îmi dai și mie ultimul Rahan? și i-am spus da și am fugit acasă și maică-mea m-a întrebat unde ai umblat pînă la ora asta? și i-am spus am fost afară și m-am dus în cameră și am luat Rahanul și cînd am ieșit din casă maică-mea m-a întrebat unde pleci? și i-am spus vin repede și i-am dat Rahanul și i-am spus vezi să nu-l pătezi și Mircea mi-a spus nu mă și i-am spus să ai grijă și mi-a spus da mă am și i-am spus bine și mi-a spus morții nu știu ce e aia să mergi și i-am spus mă duc că maică-mea e nervoasă și mi-a spus bine vorbim mî-ne și am plecat și maică-mea m-a întrebat ți-ai făcut temele? și i-am spus le fac acum și m-a întrebat în ultimul moment? de ce nu le-ai făcut cînd ai venit de la școală? și am tăcut și maică-mea și-a luat ochii de la tăiat ceapa și s-a uitat la mine și cînd m-a vă-zut a scos un țipăt și a venit lîngă mine și m-a cercetat și m-a întrebat ce-ai pă-țit? cum s-a întîmplat? și i-am spus nu mă doare lasă-mă și soră-mea a intrat în bucătărie și maică-mea a întrebat-o de ce nu mi-ai spus că frati-tu are ochii vineți? și soră-mea i-a spus am uitat și maică-mea m-a întrebat sigur nu te doare? și i-am spus am fost la cabinetul medical și nu mă doare și maică-mea ne-a spus așezați-vă la masă și am stat la masă și maică-mea ne-a pus far-furiile a adus castronul i-a luat capacul și ne-a împărțit cartofii prăjiți și mi-a spus pe Roxana am întrebat-o sîmbă-tă o să vină cineva în vizită cineva drag mie pe care aș vrea să-l cunoașteți și

voi? și a tăcut cît a luat oul și mi l-a pus în farfurie și a spus are și un bă-ietel cu un an mai mare decît tine și soră-mea i-a spus e mai mic ca mine și maică-mea nu a băgat-o în seamă și m-a întrebat ce zici? și am întrebat dacă vreau să-l cunosc? și mi-a spus da pe el și pe băietel și am întrebat de ce? și soră-mea mi-a spus să întrebe fraierii ca tine și maică-mea i-a spus Ro-xana și le-am spus poftă bună și am început să mîncă că îmi era foame și la sfîrșitul mesei maică-mea m-a întrebat vrei să îi cunoști? și i-am spus da și geamurile s-au deschis și perdeaua a început să fluture și maică-mea a să-rit să închidă fereastra și ne-a spus să închidem toate geamurile din casă că vine furtuna și am închis geamurile și a început să tune și să fulgere și să plo-uă și m-am gîndit la AC/DC și le-am mul-tumit că au grijă de noi și maică-mea a spus să vă fie de bine acum la lecții și m-am dus la mine în cameră și a venit maică-mea care s-a așezat lîngă mine pe pat și m-a pus să îi povestesc cum s-a întîmplat și mi-a spus te rog să nu mă minți și i-am povestit tot și i-am spus așa am găsit rezolvare la oracol și maică-mea m-a întrebat crezi că da-că ai scris Mihaela și i-am spus Mihai Mihaela că nu știu și m-a întrebat n-or să te prindă? și am întrebat-o cum? și a rîs și am întrebat-o cum? și maică-mea mi-a spus scrisul e al tău Mihai Miha-ela n-o să recunoască și o să se ajungă la tine și la asta nu mă gîndisem și am rămas tablou și maică-mea mi-a spus așa îți trebuie și am întrebat-o și ce fac acum? și mi-a spus o să suportți conse-cințele și am rămas mască și am întrebat-o și dacă nu vreau? și mi-a spus dacă nu vrei bănuiesc că n-o să se întîmple nu? și i-am spus da și mi-a spus vezi am rezolvat-o și pe asta acum treci la lecții.

Liviu Antonesei își lansează cea mai recentă carte la Iași

Vineri, 27 aprilie, de la ora 19.30, în Cafeneaua din Corpul R al Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași va avea loc lansarea volumului *Victimele inocente și colaterale ale unui sîngeror război cu Rusia* de Liviu Antonesei, apărut de curînd în colecția „Ego. Proză” a Editurii Polirom. Alături de autor, vor lua cuvîntul Ioan Holban și Bogdan Crețu.

Unsprezece povestiri inedite, tradînd în special relația de cuplu, dar și o serie de drame mici, cotidiene. Deși țările în care autorul își poartă personajele sînt diferite (și, prin asta, se asigură spectaculozitatea „decorului”), preocuparea majoră ce leagă textele și creează tematica întregului volum este aceea a confruntării cu propriul destin, la o vîrstă la care îți conștientizezi nu doar maturitatea, ci și calea ei firească spre bătrînețe.

„Prozatorul Liviu Antonesei e un postmodern pursînge. El readuce fără inhibiții vocea autorului în text, amestecă abil realitatea cu ficțiunea, «păcălește» convenția literară, a-semeni tuturor «meseriașilor» post-moderniști și străbunilor lor din secolul al XVIII-lea. Toate acestea pentru a-l readuce mai aproape pe cititor de text, pentru a-l cuceri. Și, trebuie spus, povestirile

lui Antonesei sînt cuceritoare...” (Andrei Bodiu)

Liviu Antonesei este profesor la Facultatea de Psihologie și Științele Educației a Universității „Al.I. Cuza” din Iași; membru al PEN Clubului român și al ASPRO; fondator și președinte al revistei de cultură „Timpul”. A debutat în 1988 cu *Semnele timpului*. Alte volume: *Pharmakon* (poezii, 1989), *Căutarea căutării* (poezii, 1990), *1990. Vremea în schimbare* (interviuri, 1995), *Apariția Eonei și celelalte poeme de dragoste culese din Arborele Gnozei* (1999), *Nautilus. Structuri, momente și modele în cultura interbelică* (1999; ediția a II-a, 2007), *Despre dragoste. Anatomia unui sentiment* (eseuri, 2000; ediția electronică, 2005; ediția a II-a, 2010), *Check Point Charlie. Șapte povestiri fără a mai socoti și prefața* (2003), *La Morrison Hotel. Povestiri de pînă azi* (2007).

La Editura Polirom a mai publicat: *Jurnal din anii ciurmei: 1987-1989. Încercări de sociologie spontană* (1995), *Paideia. Fundamentele culturale ale educației* (1996), *O prostie a lui Platon. Intelectualii și politica* (1997), *Literatura, ce poveste! Un diptic și cîteva linkuri în rețeaua literaturii* (2004), *Polis și Paideia. Șapte studii despre educație, cultură și politici educative* (2005).

AUTORUL

Adrian Chivu s-a născut în 1975, la București. Volume publicate: *Schizosonet* (Brumar, 2005), *Caiet de desen* (Curtea Veche, 2008), *Exit* (Curtea Veche, 2008), *Benzi desenate* (Curtea Veche, 2009), *Obraji albaștri, pleoape verzi și buze mov* (Curtea Veche, 2010). Romanul său de debut, *Caiet de desen*, a fost tradus în limba italiană (Aisara, 2011), iar în 2008 a fost nominalizat la Premiile Prometheus. Același roman a obținut premiul „Insula Europei” (Italia, 2009) și o mențiune specială din partea comisiei de acordare a Premiului Francesco Alziator (Italia, 2011).

Puiu Manu: „Am făcut toate călătoriile pe care mi le-am dorit!“

Cei care îl prezintă pe Puiu Manu drept „ultimul dinozaur“ al benzii desenate românești greșesc fiindcă, la 83 de ani, maestrul este într-o formă pe care mulți, mai tineri ca el, au de ce să o invidieze. Atât fizic, grație unei vieți în care activitatea sportivă a concurat-o permanent pe cea artistică, cât și în ce privește opera, fiindcă Puiu Manu a fost și este foarte ocupat cu munca la noi benzi desenate. Atât de ocupat încât Dodo Niță, autorul unei monografii dedicate maestrului, se plînge, fals disperat: „A desenat atât de mult în ultimii ani încât trebuie să scriu un nou volum!“.

Dragoș Cojocaru

Este mai corect să spui că Puiu Manu, adevărată legendă în lumea mică, dar foarte hotărâtă a BD-ului românesc, este ultimul reprezentant al unui grup de scriitori și artiști a căror operă a încântat câteva generații de cititori. Un nucleu al celor care au creat și realizat cam toate revistele pentru copii din perioada comunistă, de la „Cravata Roșie“ pînă „Luminița“ și „Cutezătorii“.

„Eram eu, erau Nic Nobilescu, Radu Duldurescu și alți desenatori ocazionali“, își amintește Puiu Manu. „Erau scriitorii Mircea Sîntimbreanu, Ovidiu Zotta, Octav Pancu-Iași.“

Acestea se petreceau în perioada de la începutul anilor '50, cea de tristă amintire, o perioadă foarte grea pentru toată lumea. „Eram student, eram însurat și nu prea aveam bani. Există ziarul «Știința pionierului» la care colaboram“, povestește maestrul. „Eram un grup de desenatori foarte buni, peste nivelul acestui ziar. Am vrut să facem reviste, iar șefii lor s-au dus la Partid, au vorbit, noi am făcut machetele, prezentările grafice. Fiind pline de desene frumoase, ele au fost iubite imediat de copii. Iar banda desenată, cînd a apărut în paginile lor, a avut foarte mare succes.“

Puștiul sovietic pe care nu e bine să-l refuzi

Greu de aflat numărul exact al planșelor realizate de Puiu Manu în cele peste cinci decenii de activitate. Sînt răspîndite prin paginile tuturor revistelor de copii publicate în România, atât înainte, cât și după 1989. Fără să își propună, Manu are la activ o carieră pe măsura omologilor lui din țările unde BD-ul este recunoscut și apreciat. Și asta fără a lua în calcul miile de ilustrații pentru reviste, lucrările de grafică, afișele sau picturile murale care îi poartă semnătura.

S-a născut pe 14 decembrie 1928, la București și a debutat cu desene și ilustrații la începutul anilor '50, în diverse publicații pentru copii ale epocii. A urmat șase ani cursurile Facultății de Arte din București, cu specializare în pictura murală, dar, aproape fără să își dea seama, s-a lăsat captivat de a noua artă, căreia i-a dedicat întreaga sa carieră. O artă care, în România acelor ani, nu era bine primită.

„Pînă în anii '40, pînă înainte de război, a existat o bandă desenată de foarte bună calitate și la noi. După război, cînd au venit comuniștii la putere, au terminat cu ea“, povestește maestrul.

Banda desenată avea să o descopere în „Vaillant“, publicație a partidului comunist francez ce se tipărea în Româ-

nia și de care făcea rost datorită faptului că lucra la Casa Școlii. A dorit imediat să realizeze seriale, așa cum vedea în paginile cunoscutei reviste.

„Fiindcă desenam la revistele pentru copii, am propus redacției acestor reviste să realizăm și noi BD. La vremea respectivă, prin anii '50, banda desenată era considerată «o manifestare burgheză care nu are ce căuta într-un sistem socialist, comunist»... Și, atunci, m-am folosit de un subterfugiu, adică am creat ca personaj un mic copil sovietic, în timpul Revoluției din 1918, subiect pe care redacțiile noastre nu puteau să îl refuze. Banda mea desenată a apărut, a fost un prim pas înainte. Pe urmă s-au făcut mai mulți pași, au apărut mai multe benzi desenate, au apărut mai mulți desenatori...“

Și, încet-încet, s-a format acel nucleu de creatori de BD și reviste care au activat pînă în 1989 cînd totul avea să se schimbe. Dar, pînă atunci, BD se producea destul și la noi, iar Puiu Manu avea destul de lucru.

Ruptă de lumea în care a noua artă era industrie, banda desenată românească se construia după propriile sale reguli. „Noi, desenatorii, eram prieteni cu scriitorii“, povestește Puiu Manu. „Eu eram foarte bun prieten cu Octav Pancu-Iași, cu Radu Tudoran, cu Zotta, care era redactor-șef. Ei își creau personajele, făceau micile istorioare și apelau la desenatorul potrivit pentru genul respectiv. Eu aveam un gen, Nicki Nobilescu alt gen, Duldurescu altul...“

Pentru seriile din reviste, Manu nu știa ce urma să deseneze de la o săptămînă la alta. Primea scenariul noului episod joi și sîmbătă trebuia să fie gata să meargă la tipar. „Aveam două zile la dispoziție pentru două pagini, ceea ce era foarte greu... Dar lucram toată ziua, lucram noaptea, și așa m-am implicat mai mult în această artă, fiindcă aveam comenzi permanente de la mai multe reviste.“

Aventurile pe hîrtie ale „Speranței“

Și nu numai reviste: în perioada anilor '60-'70 pînă și BD-ul avea să profite de acel respiro acordat României comuniste, ani în care aveau să apară și multe albume de benzi desenate precum sînt cele celebre, publicate la Editura Stadion. O editură care, amintește Puiu Manu, nu prea avea cititori și era în pericol să fie desființată de autorități. Puiu Manu le-a propus să publice un mic album care avea să se bucure de un succes extraordinar: *Toate pînzele sus*, adaptarea romanului lui Radu Tudoran.

„A fost primul lor album de BD și i-a salvat de la pieire, în sensul că l-au tipărit în 40.000 de exemplare și acestea s-au vîndut complet în două luni“, spune maestrul. Un succes urmat de o serie întreagă de albume, cu un mare ecou în rîndul cititorilor epocii.

Adaptarea BD după *Toate pînzele sus* își datorează nașterea atât prieteniei dintre Puiu Manu și scriitorul Radu Tudoran, cât și experienței de navigator a desenatorului. „Am navigat foarte mult și, în materie de navigație, nu am secrete. De aia și Tudoran mi-a dat mie dreptul scenariului. Mi-a zis: «Dacă nu erai tu, nu făceam albumul!»“.

Cartea lui Tudoran, spune Manu, „a fost, de fapt, «Speranța» aventurii lui. El și-a construit un iaht pe care rușii i l-au luat cînd au venit în țară. S-a supărat foarte tare. Atunci, fratele lui – Geo Bogza –, care era mare în Comitetul de Partid, a vrut să îl facă și pe Radu să adere. «Să nu aud de comuniști!», a explodat acesta. Călătoria visată de el a făcut-o pînă la urmă, dar pe hîrtie“.

Iar de pe hîrtie, aventurile echipajului „Speranței“ au ajuns, spre sfîrșitul anilor '70, pe micile ecrane, într-o adaptare extraordinară de populară în care Manu a remarcat și elemente din albumul său. „Cred că regizorul s-a lăsat inspirat de cartea mea, fiindcă am recunoscut foarte multe dintre scene, decouri, personaje, cum ar fi Martin Strickland... Singura deosebire este eroul care, la mine, n-are barbă.“

Călătorii pe iaht și pe planșetă

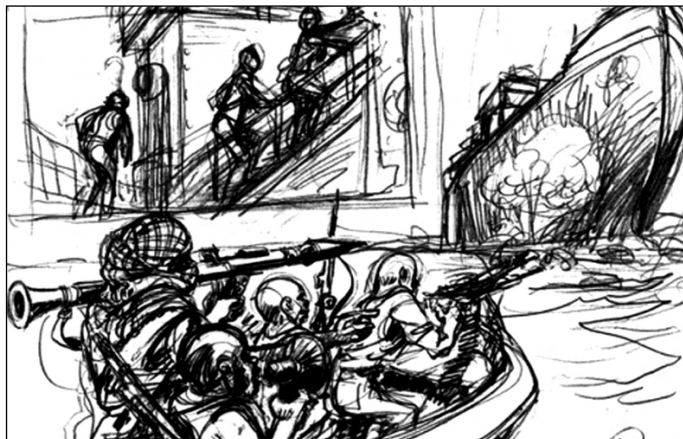
Spre deosebire de Radu Tudoran, Puiu Manu spune că nu are călătorii pe care să nu le fi făcut. Atît călătorii „artistice“, în lunga sa carieră, cât și călătorii propriu-zise, ca marinar. Asta fiindcă toată viața sa desenatorul a fost dublat de un sportiv – are în palmares o bogată activitate în competițiile de yachting –, iar faptul că a făcut parte din lotul național l-a dus aproape pe toate mările lumii și în multe țări. De asemenea, Puiu Manu este și un schior înverșunat, activitate la care nu a renunțat nici azi cînd consideră că se ține mai bine pe schiuri decît pe picioare.

În tot acest timp, a continuat să deseneze și poți să te întrebă cum a avut timp să facă atîtea cîte a făcut. „Lucram foarte mult noaptea. Dormeam cîteva ore, după care plecam unde aveam treabă, la sport, la redacție. Aveam perioade de cantonament în timpul cărora nu lucram... Nu știu, m-am strecurat printre ele, le-am făcut pe toate.“

Banda desenată a continuat să realizeze și după '90, într-o lume în care

Puiu Manu și Marius Lestaru în atelierul maestrului, imaginînd o nouă confruntare dintre Dim și pirații din golful Aden

cei din generația sa au început să dispară, rînd pe rînd, iar BD-ul să fie evitat de editori. S-a oprit din realizarea de BD doar acum un deceniu cînd a locuit doi ani la Los Angeles, pe un iaht ancorat în cel mai mare port de astfel de ambarcațiuni. A continuat însă să deseneze ilustrații pentru cărți de copii, desene de presă și portrete pentru „vecinii” lui de port, milionari americani.

La întoarcerea în țară s-a reapucat de lucru intens, iar acum trei ani a realizat o nouă versiune, color, a albumului *Toate pânzele sus*. Nici un editor nu s-a grăbit să o publice sub formă de album, este însă serializată în ultima perioadă în paginile unei reviste „Cutezătorii” resuscitată pentru noua generație.

Fericirea meseriei bine făcute

În lumea de azi, BD-ul este evitat de editori – producerea lui costă prea mult pentru a aduce profitul sperat de aceștia. A trăi din BD este imposibil – o mare deosebire față de perioada de dinainte de '89.

„Am îndrăgit această artă”, recunoaște Puiu Manu. „Orice lucru, orice meserie care este făcută cu drag iese și bine. Ieșind bine, nu este greu să o răsplătești, iar banda desenată era plătită ca lumea. Vreau să vă spun că, la vremea respectivă, pagina de BD era plătită cu 1.000 de lei, în timp ce un inginer avea salariul de 700 de lei pe lună. După 1989, un in-

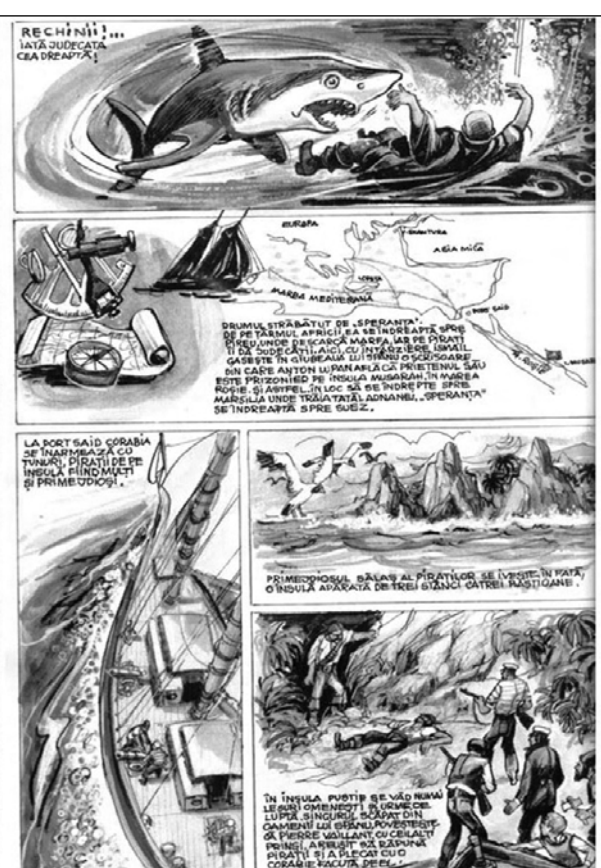
giner a început să primească 70.000, iar eu am rămas doar cu 1.000... Mai ales astăzi, editorii nu plătesc banda desenată, de aceea nici nu vor să publice.”

De aceea, desenatorul a scos din buzunar banii pentru tipărirea noului album, *Dim Dunăreanu: Sarabandă în Golful Aden* – o producție color, cartonată, cu adevărat la nivel vestit și adusă la un preț mai mult decît accesibil. Un album pe care fanii, puțini, dar hotărîți, îl vor devora.

Pentru că Puiu Manu este un autor de BD cu destui fani în România, atît mai vîrstnici, cît și foarte tineri, care l-au descoperit prin prezența lui la manifestările BD din ultimii ani. Este unul dintre modurile prin care această nouă artă își răsplătește truditorii. Puiu Manu poate că nu se bucură de aprecierile artiștilor „tradiționali”, dar nu regretă nimic din cariera sa.

„Tot ce făceam eu nu era de nasul pictorilor care intrau în muzeu. Pînă la urmă am intrat într-un muzeu, și încă unul de renume, cel al Benzii Desenate, de la Bruxelles, unde am fost cu prilejul expoziției dedicate BD-ului românesc și unde am un panou numai al meu, chiar lîngă al lui Hugo Pratt, care este pentru mine summum-ul în materie de bandă desenată.”

În prezent, Puiu Manu are trei albume în lucru. „Din fericire!”, rîde el. Unul dintre acestea va fi gata foarte repede și îi este foarte drag. „Am acum pe planșetă o

adaptare după Dickens, *David Copperfield*. Un desen absolut special, v-o spun cu toată

autoritatea bătrîneții mele. Îmi este foarte drag, fiindcă personajul respectiv este

modelat după nepotul meu care are doar patru ani, dar eu «l-am ridicat» la 10.”

DIM DUNĂREANU, UN JAMES BOND COMUNIST

Cel mai cunoscut și mai popular personaj al lui Puiu Manu rămîne Dim Dunăreanu în care mulți văd un „James Bond român”. Dim este un erou de acțiune croit după tipicul vremii, sfîrșitul anilor

'60, și, probabil, are mai multe asemănări cu Doc Justice care avea să apară în paginile revistei „Pif” abia după cîțiva ani.

„Cred că personajul a fost creat de Ovidiu Zotta, pe urmă au scris scenariul și Pancu-Iași, și Sintimbreanu”, își amintește Puiu Manu. „Ideea a fost să creăm un erou care să devină eroul copiilor, un erou capabil să rezolve situațiile grave cu care era confruntat fără pistol, fără sînge... numai prin calitățile lui fizice. Asocierea cu James Bond s-a făcut mai tîrziu. Zota a scris scenariul foarte bune pentru Dim Dunăreanu, dar cele mai bune i-au aparținut lui Octav Panu-Iași, cum ar fi cele publicate sub formă de album la Editura Stadion.”

La origine, Dimitrie „Dim” Dunăreanu este un tînăr fizician și campion la decatlon

care aspiră „la onoarea de a face parte din Clubul Cutezătorii”, iar pentru aceasta „trebuie să ducă la îndeplinire 12 misiuni denotînd curaj, perseverență, fermitate, cutezanță în a etala virtuți intelectuale și fizice...”

Aventurile lui sînt trepidante: în Carpați, în croazieră pe Oceanul Indian, pe Marea Neagră, în căutarea manuscrisului tomitan al lui Ovidiu, singur sau însoțit de prietena sa Anca, reporter la un cunoscut cotidian central sau/și de pionieri. Tot în spiritul epocii, Dim se înfruntă cu pirați, hoți, spioni și chiar cu un fost ofițer hitlerist, folosind și o recuzită tehnică avansată – o asemănare cu James Bond – la limita SF-ului.

Toate aceste povești – Dim a fost eroul a nouă aventuri grupate sub genericul *Vacanțele unui tînăr liniștit* – au avut un mare succes în epocă. Ele au apărut prima oară în 1968, în paginile proaspăt lansatului săptămînal „Cutezătorii”. Două dintre ele însă aveau să fi reluate și detaliate în două albume publicate de Editura Stadion, *Tînărul și marea* (1972) și *Busola nu arată nordul* (1973).

Al treilea album avea să apară pe 5 aprilie anul acesta – a fost lansat la Iași, adus direct de la tipografie. Un album în condiții grafice deosebite, în care Dim Dunăreanu trăiește o nouă aventură fabuloasă, în zilele noastre, înfruntînd pirații din Oceanul Indian.

Dim a fost resuscitat, spune Puiu Manu, la inițiativa lui Dodo

Niță, dar scenariul a fost scris de autor în colaborare cu un bun prieten al său, mai tînăr cu cîteva decenii, despre care maestrul are numai cuvinte de laudă. „Am avut o șansă foarte mare, fiindcă Marius Leștaru este profesor universitar de educație fizică și are ca specializare artele marțiale. Toate scenele de luptă din album sînt concepute și explicate de Marius.”

„Subiectul îl aveam deja, l-am luat din «Cutezătorii», de pe vremuri, era pe atunci o prostie... Recitindu-l, m-am întrebat: «Cum am putut face așa ceva?» și am decis să îl refac cu ajutorul lui Marius. O idee veche deci, reformulată pentru 2012. Era tot cu pirați, dar pe atunci nu apăruse fenomenul golfului Aden. Avem suspans de la pagină la pagină...”

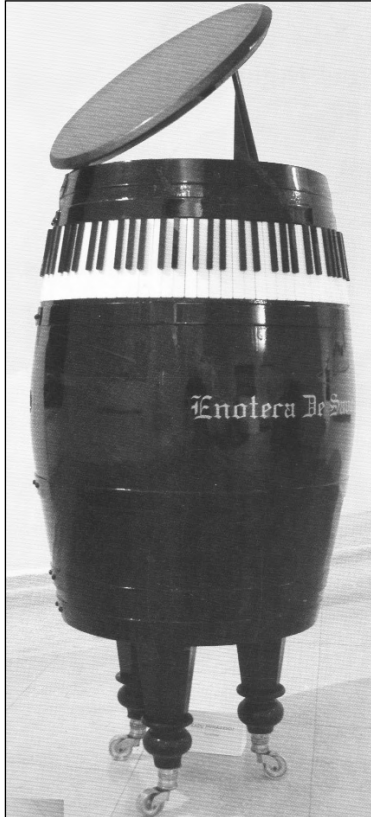
SECRETUL ADRIANEI

Adriana BABEȚI

Vin după bere (II)

Chiar dacă a trecut ceva timp de când am povestit despre berăriile timișorene (care își păstrează aerul popular, dar au și ceva ștaif plin de bun gust cultural), mă întorc la ce am promis acum două săptămîni: la plăcerea de după bere, care vin se cheamă, și altfel nu. Înainte de a mă avînta în subteranele celei mai frumoase enoteci din cîte am văzut pe la noi, se cade să recunosc că nu prea beau nimic alcoolizat. Drept pentru care nu mă pricep nici la bere, nici la vin. Am în schimb prieteni pentru care intratul într-un magazin de vinuri, cum ar fi cel numit Bibliotheka, e cît un stat cincisprezece ore la Barnes&Noble. Magazinul de la nr. 24 de pe strada care poartă numele eroului eliberator al Timișoarei (la 1716) e lipit chiar de Casa Prințului. Acolo se zice că acesta, adică Eugeniu de Savoya, ar fi citit în premieră mondială *Monadologia* lui Leibniz, căci purta în tolbă manuscrisul care îi era dedicat. Pentru că prințul se ostoaia după cîte un asediu delectîndu-se cu filozofia și cu cîte un pahar de vin, nu se putea ca templul licorii fermecate din urbea de pe Bega, aflat la cîteva numere mai sus pe aceeași stradă, să nu-i poarte numele. Atunci cînd pătrund acolo, în enoteca de Savoya, prietenii mei vinofili capătă brusc un aer important, de savanți. Stau uneori cu ei la masă și rămîn mută de admirație cînd îi aud vorbind despre cupaje, grife, baricări, postgust, nas și alte cele, care-mi sună ca un cod secret.

Dar nu scriu tot ce scriu ca să le fac reclamă lui Andrei Herczeg și Eugen Ciorică, proprietarii lăcașului. Ci ca să dezvălui cum enoteca și herțegul ei au știut să aducă arta printre vinuri. N-am destule degete la mîini ca să număr cîte maratonuri de poezie, vernisaje, concerte de jazz sau de muzică veche, albume și

Radu Mihailescu, *Butoi-pian*

cărți i se datorează. Și, în ultimul an, două mega-acțiuni artistice: tabăra de sculptură în andezit (pe care Andrei Herczeg a organizat-o în premieră la Gârâna, în 2010) și Barrique Art. Dacă despre o tabără de sculptură vă mai puteți închipui ceva, cu baricartul e mai greu. Iată cum au stat lucrurile. S-au luat 22 de butoiașe de vin numite baricuri și s-au dau pe mîna a tot atîția artiști (pictori, sculptori, arhitecți). Devenite năstrușnice opere de artă, baricurile astea s-au expus în muzeu, s-au vernisat, s-au făcut catalog, după care au început să se rostogolească prin lume. Ce ziceți?

Partidul, poporul și expatul acum în librării

Patrick McGuinness a prins și o nominalizare la Man Booker Prize în 2011 cu romanul *Ultimele o sută de zile*, povestea ficționalizată a ultimelor zile ale regimului Ceaușescu văzută de un tînăr englez de 20 și ceva de ani, venit să predea la Universitatea București.

C. Rogozanu

Cartea e surprinzător de previzibilă, mai ales că unghiul de abordare ar fi putut fi extrem de generos. Totul e pe fast forward: studentul englez are acces instantaneu, îndată ce ajunge în țară, la cele mai înalte cercuri de nomenclaturisti puși pe distracție la Capșa sau Inter, o seduce și pe fata unui înalt dem-

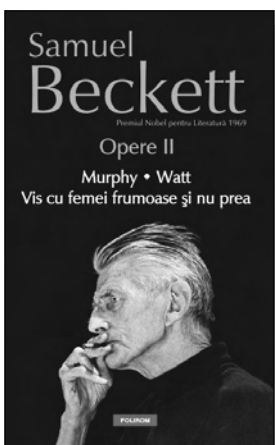
nitar comunist, din ăla mai aristocrat așa, ceva tip Maurer. Omul nostru plonjează direct în centrul faptelor, vede ceva București cotidian mizer și prăfuit, dar apoi e prins într-o vîltoare care implică și puterea, și mișcările underground. Petrecerile nomenclaturii, ale băieților de bani gata, ale securiștilor, cu muzicanți umiliți, adolescente prostituate și muzică disco, aici România are o adevărată cultură a bîrfei dezlănțuit-

te care e departe să se fi terminat chiar și acum. În ultimii 22 de ani s-au adunat tone de „mărturie” – de la fostul bucătar, fostul bodyguard, fostul șofer, fostul pilot de elicopter, fostul administrator de cabană, de la foștii parteneri de băutură ai lui Nicu (Mădălin Voicu, Serghei Mizil) etc. – prin toate ziarele și emisiunile românești de cancan. E interesant că principala „recuperare” a vieții sub Ceaușescu a fost exact zona tabloidală, asta concomitent cu o investigație academică destul de slabă a vieții și personalității dictatorului. Circulau și în anii '80 mii de legende despre viața de lux a demnitarilor. Imediat după revoluție, zvonurile, care mai de care mai greu de crezut, s-au înmulțit – și, dacă nu-i uram destul, trebuia să mai inventăm cîte ceva ca să suplînim omorîrea soților Ceaușescu. Anii 2000 au adus o și mai mare tabloidizare, de data asta mai relaxată, a vieții nomenclaturistilor. Marile vedete ale vremii – sportivi, muzicanți, actori, scriitori –, toți aveau la un moment dat un contact inevitabil cu anturajul „glam” al casei Ceaușescu, mai ales prin Nicu Ceaușescu, personaj care apare cu numele real și la Patrick McGuinness.

E evident că scriitorul englez nu știe mai nimic de efervescenta bîrfelor din jurul demnitarilor ceaușiști. Personajul Nicu Ceaușescu apare la un moment dat însoțit de o gimnastă de 13 ani pe care o pipăie în văzul tuturor la o petrecere la Inter. Bîrfele legate de relația cu Nadia Comăneci, susținute de tot soiul de martori ai relației, sînt de o mie de ori mai succulente (și uneori mai neautentice) decît biata imaginație a scriitorului nostru (ce rost mai avea detaliul „pedofil”, Nadia avea peste 20 în momentul ăla). Nicu este la un moment dat pus la punct de bodyguard-ul unei fete de înalt demnitar pe care cel mai iubit fiu o agresase. Și asta sub privirea lui Miloșevici (da, apare și el prin peisaj). Pe de altă parte, Nicu Ceaușescu este și dandy-ul foarte apărat și protejat de ziaristi, foști prieteni, foști oameni din aparat. Oricare ar fi adevărul, în-

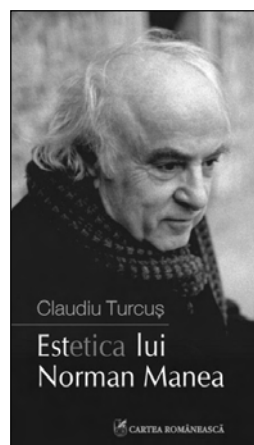

SEMNALE

Samuel Beckett, *Opere II. Murphy. Watt. Vis cu femei frumoase și nu prea*, traducere din limba engleză și note de Veronica D. Niculescu, colecția „Biblioteca Polirom. Seria de autor «Samuel Beckett»”, Editura Polirom, 616 pagini, 49.95 lei

Cel de-al doilea volum din Seria de autor „Samuel Beckett” reunește trei romane din prima perioadă de creație a scriitorului: *Murphy* (1938), *Watt* (1953) și *Vis cu femei frumoase și nu prea* (1992). Scrise în limba engleză și presărate cu numeroase detalii autobiografice, acestea se supun încă într-o oarecare măsură canoanelor românești legate de intrigă, personaje și decor, deschizînd vasta galerie de antieroi beckettieni cu trei figuri memorabile – Murphy, Watt și Belacqua –, solipsistul indolent, cugetător solitar și eternul crai. Limbajul, caracteristic prozei cu puternice influențe joyceene, este încărcat de erudiție și intertextualism, ce devin pe alocuri obscure, de invenții lexicale, dar și de jocuri de cuvinte scilicet, de o poeticitate cuceritoare și de un umor negru care atenează viziunea sumbră a scriitorului asupra existenței.

Claudiu Turcuș, *Estetica lui Norman Manea*, colecția „Critică și Istorie literară”, Editura Cartea Românească, 272 de pagini, 32.95 lei

Studiul *Estetica lui Norman Manea* reprezintă prima monografie dedicată cunoscutului prozator român, exilat din 1986 la New York. Privită în ansamblu, bibliografia receptării lui Norman Manea depășește șase sute de articole și studii, de aceea nu se poate spune că opera scriitorului reprezintă un aisberg insuficient explorat. Totuși, în ciuda numeroaselor contribuții critice, o abordare sistematică a scrierilor lui Norman Manea lipsește. Dacă se poate spune că s-a scris mult despre autorul *Plicului negru*, la fel de adevărat este și că s-a scris fragmentar.

În acest context, cartea lui Claudiu Turcuș își propune două obiective. Pe de o parte, *interpretarea unitară a literaturii* lui Norman Manea (Estetica) prin corelarea poeticii narative, a viziunii despre lume, precum și a recurențelor tematice ori stilistice aferente celor două etape creatoare (românească și americană).

tr-o ficțiune merita o imagine ceva mai complicată decât cea a unui soi de libidinos imposibil de stăpînit.

O sursă de umor involuntar

Poveștile Epocii de Aur suferă de exagerări, de paranoia. Sînt combinații dinamice de șușoteală pe la colțul străzii, cu sentimentul de eliberare de după decembrie '89. Telefonul fără fir, combinat cu ceva radio străin mai mult sau mai puțin de contra-propagandă, amestecat cu frustrări din ce în ce mai apăsătoare la nivel de entertainment în anii '80 – televiziune din ce în ce mai puțină, producție de divertisment mult mai slabă decât în anii '70. Cum spune bine și McGuinness, plictiseala sub regimul Ceaușescu e o continuă tensiune combinată cu pasivitate, nici nu se putea compara cu plictiseala vestică. Ei, în aceste condiții să citești un roman ficțional-istoric se poate dovedi mai mult o sursă de umor involuntar și de intrigare a cititorului român nu prin brutalitatea „dezvăluirii”, ci prin rudimentarul ei. Apar și scene cel puțin ciudate, momente inedite pe care nu prea știm de unde să le luăm exact. Ar fi mai întii corupția din mediul universitar, faptul că se pot cumpăra diplome, o birfă pe care nu o auzisem – erau multe probleme în mediul academic, dar corupția nu mi-a părut a fi una dintre ele, mai ales la umanioare; era chiar un cult al studiului superior cu care nu prea te puteai juca (poate sînt viciat de scandalurile postrevoluționare din învățămîntul superior). Apoi, e o poveste despre mediul underground bucureștean pe care n-am putut s-o înghit nicicum. Un personaj, Petre Romanu (sic!), este liderul unei trupe rock foarte iubite. Se știe că se făceau concerte semiclandestine cu sute de spectatori, pentru asta sînt destule mărturii. Și chiar concertele oficiale ținute de trupe mari încă de pe atunci (Iris, de exemplu) aveau un oarecare aer subversiv. În povestea lui McGuinness însă apar

niște combinații hippie-punk dubioase, cu tipe cu fețele perforate de piercing-uri (asta chiar nu prea se putea) și unde se fuma iarbă la greu – nici de vreo subcultură condimentată cu narcotice n-am auzit. Ce exista, fără urmă de îndoială, mai ales în București, era o scenă muzicală destul de activă, un trafic intens de discuri și de filme pe video. Și e adevărat că mulți dintre tineri erau fascinați de Vest și încercau într-un final să o întindă acolo (*Noapte bună, copii!*, romanul lui Radu Pavel Gheo, e extrem de atent și detaliat în descrierea acestor obsesii ale fugii care mergeau la pachet cu fascinația pentru cultura vestică).

O abordare previzibilă

În recenzii (unele elogioase, în „Independent”, de exemplu – nu vă mirați, se pare că nu se mai poartă mai deloc recenzia negativă), cartea lui McGuinness este pe drept lăudată pentru un singur lucru pe care l-am apreciat și eu: se simte background-ul poetic al scriitorului, traducător de Mallarmé, bun cunoscător al poeziei contemporane. Momentele de descriere cuprind formulări laconice ale unor situații simple de viață care lovesc prin forță, care amuză uneori în mod real. Despre două prostituate de la hotelul Intercontinental: „Și-au ridicat capetele cînd am intrat, ca niște cai la păscut, apoi și-au coborît privirea la loc”.

Nu știința scrisului e problema acestui roman, ci abordarea previzibilă a unui subiect mai complicat decât părea acum 20 de ani. A fost Bucureștiul un oraș gri, care zvîcnea pe la colțuri de micul trafic și care se cutremura cîte un pic după cîte o demolare? A fost, sigur, iar ideea personajului Leo din roman, care face un ghid al locurilor pierdute după demolări, e chiar frumoasă. Se găsea greu mîncare? Sigur. Era interzis avortul? Bineînțeles (și asta vor să facă și acum). Însă ideea pe care autorul se chinuie să o pună în valoare este acumularea pînă la insuportabil a tensiunii, să surprindă prin ochii expatului o Românie care stă să explodeze sîngeros. Tensiunea nu

se acumulează, se acumulează doar loc comun, ca într-un caiet cu notițe ținut de un reporter talentat. Romanul are și un rol terapeutic pentru scriitor. McGuinness a stat în România, însă pînă în '88, ratînd astfel răsturnarea regimului – mărturisea într-un interviu că regretă mult faptul că a plecat înainte să se întîmple. Unii recenzenti au găsit similarități între această acumulare de tensiune împotriva unui regim dictatorial și exploziile primăverii arabe de acum un an.

Tînărul plecase dintr-o Anglie a lui Thatcher, nu prea roz. Cel puțin pentru clasa din care făcea parte. Tatăl, muncitor, era pe la protestele împotriva concedierilor masive ale epocii. Fiul îi preia avîntul, dar se scribește repede de vîndut „The Socialist Worker”. Cînd se apucă să-și caute o slujbă, găsește ceva exact în locul unde nimeni altcineva nu depusese vreun dosar, România. Un alt episod și personaj de reținut este cel numit Trofim (un soi de Brucan), comunist înrăit de tînăr cu origini evreiești, care conspiră (îl folosește, de fapt, pe tînărul englez venit în vizită) pentru a publica împreună cu alți foști comuniști de carieră o scrisoare de protest împotriva Ceaușetilor în presa occidentală. Mai puțin reușite sînt caricaturile unui Adrian Păunescu (numit „Pălinescu”) în roman, destul de schematic, condimentat cu unele replici poate cam dure, dar care exprimă o stare de spirit reală atunci: „Pălinescu e ca o pată de benzină cu chip de om – oamenii de felul lui se tot întind și se tot întind pînă nu mai poate nimeni să respire”.

Ultimele o sută de zile, un compendiu de legende urbane românești sau locuri comune vestice despre România comunistă. Patrick McGuinness e evident unul dintre mulții meseriași ai scrisului, dar previzibilul – sau imprevizibilul inutil – îi șubrezește rău romanul.

Patrick McGuinness, *Ultimele o sută de zile*, traducere și note de Ana-Maria Lișman, colecția „Biblioteca Polirom”.

BIBLIOTECA DIN PETRILA DE ION BARBU

Dan Diaconescu

CIOCOII VECHI ȘI NOI

Am aruncat Suplimentul de cultură în aer!

SUPLIMENTUL DE CULTURĂ
SE AUDE LA

în fiecare vineri,
de la 20.00
cu George Onofrei

EVENIMENTE ÎN ȚARĂ ȘI PESTE HOTARE

Daniel Dăianu conferențiază la Iași

Marți, 24 aprilie, de la ora 17.00, Editura Polirom și Ateneul Tătărași din Iași vă invită la o întîlnire cu Daniel Dăianu, profesor la Școala Națională de Studii Politice și Administrative (SNSPA) din București și membru corespondent al Academiei Române, fost ministru de Finanțe, europarlamentar (2007-2009), economist-șef al Băncii Naționale a României (1992-1997) și ministru adjunct de

Finanțe (1992).

Daniel Dăianu va susține, în cadrul proiectului Prelegerile Ateneului Tătărași, o conferință cu titlul „Ce capitalism vrem este întrebarea. Finanță, criză, democrație”, pornind de la volumul *Cînd finanța subminează economia și corodează democrația*, publicat de curînd la Editura Polirom, inclusiv în ediție digitală, în colecția „Economie și societate”. Evenimentul va avea loc în Sala Expoziției a Ateneului Tătărași.

Conferința va fi urmată de o prezentare a volumului la care vor lua cuvîntul,

alături de autor, Liviu Brătescu și George Onofrei.

Lansare și dezbateri la Iași: „Decreței în Epoca de Aur”

Joi, 26 aprilie, începînd cu ora 11.00, în Amfiteatrul „Petre P. Andrei”, etajul 1, din cadrul Universității „Petre Andrei” din Iași, va avea loc lansarea volumului *Cinematograful gol* de Daniel Cristea-Enache, apărut de curînd la Editura

Polirom. Pornind de la acest volum, va avea loc și o dezbateri cu titlul „Decreței în Epoca de Aur”. Alături de Daniel Cristea-Enache, vor participa prozatorii Dan Lungu și Lucian Dan Teodorovici. Moderator va fi Daniel Șandru.

Scriitori români la Budapesta

În perioada 19-22 aprilie, Bogdan Coșa, Vasile Ernu și Robert Șerban sînt invitați la cea de-a XIX-a ediție a Festivalului Internațional de

Carte de la Budapesta.

Evenimentele ICR Budapesta din cadrul Festivalului Internațional de Carte de la Budapesta se vor desfășura astfel:

Sîmbătă, 21 aprilie 2012, de la ora 14.30, în Sala Lazar Ervin din Complexul Millenaris, Bogdan Coșa, cîștigătorul Concursului de Debut al Editurii Cartea Românească, ediția 2010, va fi prezent alături de alți autori debutanți din mai multe țări la First Novel Festival.

Tot sîmbătă, de la ora 12.00, la Standul României din Complexul Millenaris, va avea loc lansarea ediției în

limba maghiară a volumului *Născut în URSS* de Vasile Ernu, în prezența criticului maghiar Jozsef P. Körössy. Ediția în limba maghiară, *Született Szovjetunióban*, a apărut în 2011 la Editura L'Harmattan, în traducerea lui László Noémi și cu o prefață semnată de G.M. Tamás.

În aceeași zi, de la ora 15.00, la Standul României din Complexul Millenaris va avea loc lansarea ediției în limba maghiară a antologiei de poezie *Un sicriu frumos mirositor*, semnat de Robert Șerban și apărut la Editura L'Harmattan, în traducerea lui Attila F. Balázs.

Dacă doriți să revedeți

În primăvara lui '89, un tînăr englez de numai douăzeci și unu de ani descindea în Bucureștiul lui Ceaușescu pentru a asista la ultimele luni de regim comunist în România. Nu că la momentul respectiv ar fi știut asta. Cu cîteva ore înainte își incinerase tatăl, un bătrîn acru și disprețuitor, pe care nici măcar cancerul nu-l făcuse mai uman, iar acum se trezea într-o țară care părea, încă de pe Heathrow, înainte de decolare, cu măcar douăzeci de ani în urma mersului firesc al lucrurilor: avionul e un Boeing recondiționat din anii '60, iar stewardezele poartă costume demodate, cu tocă pe cap.

Florin Irimia

Tînărul nostru, al cărui nume rămîne necunoscut, nu este, cum am putea crede la prima vedere, spion, angajat al lui MI6. După terminarea facultății, a decis să aplice la mai multe job-uri în străinătate și de fiecare dată a fost

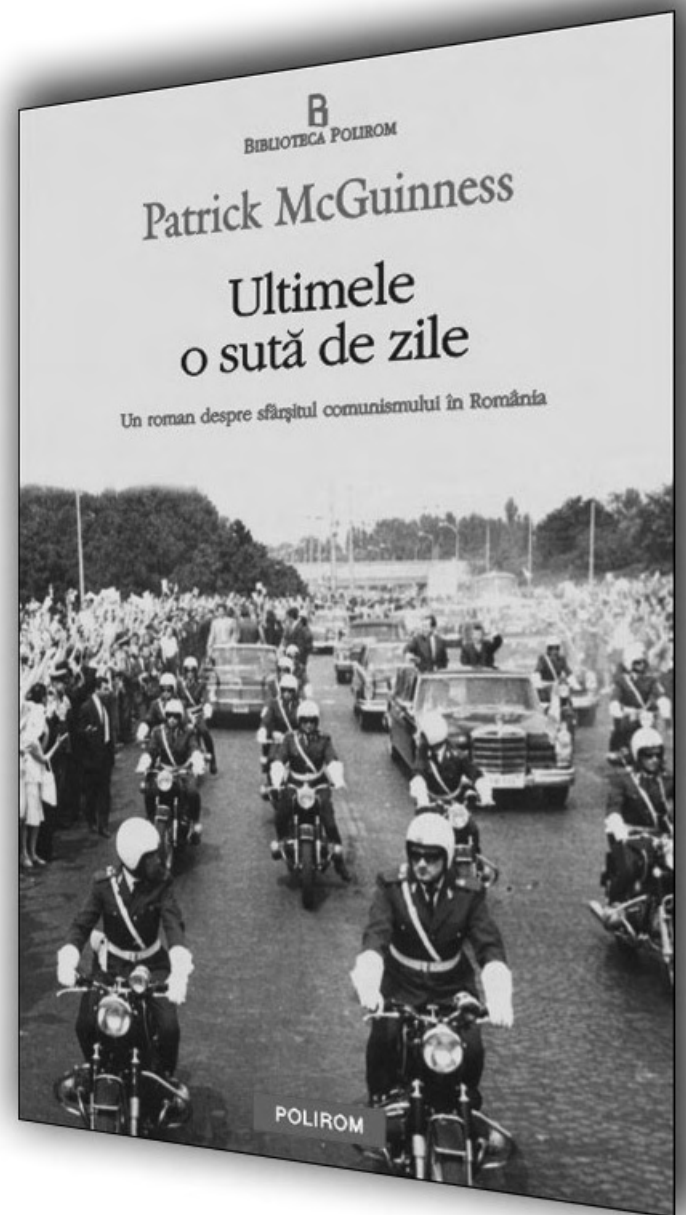
respins la interviu, așa încît la ultimul, cel de cadru didactic la Universitatea din București, nici nu s-a mai prezentat, dar, culmea, tocmai acesta i-a fost acordat. Situația, cît se poate de bizară, anunță, în mod ironic, intrarea în universul românesc, deformat și deformant, unde aranjamentul este la ordinea zilei și guvernează relațiile dintre oameni. De altfel, din prima lui zi la serviciu, tînărului profesor i se va cere să semneze o scrisoare de recomandare pentru o studentă pe care nici măcar n-a văzut-o la față, dar care „e de-a noastră”, i se spune, și „merită” cu prisosință bursa în Occident, pentru care are nevoie de recomandarea unui cadru didactic, cu atît mai bine dacă el e englez. Din nou în mod ironic, studenta – fiica unui nomenclaturist important al partidului, cu funcție ministerială – va deveni, nu după foarte mult timp, a manta asistentului nostru.

Scrisul ocupă un rol central în economia romanului

Bucureștiul este înfățișat ca o lume a contrastelor. Pe de o parte avem cartierele vechi, cu case cochete, bine întreținute, în care s-au mutat privilegiatii regimului, pe de altă parte pădurile de blocuri cenușii, unele rămase nefinisate, în care trăiesc laolaltă muncitorii, tărani și intelectuali, poporul, cu alte cuvinte, ținut în „cutii de chibrituri” igrasioase, în timp ce în centru, excavatoarele culcă la pămînt biserică pentru a face loc imensei Case a Poporului, simbol al Victoriei Socialismului. Naratorul va interacționa cu oameni din ambele categorii, plasîndu-se cumva tot timpul la mijloc. Ca străin, se va bucura de privilegiile

nomenclaturii (va locui într-una din casele începutului de secol, nelipsindu-i nimic), dar va cunoaște și traiul și, mai ales, spaimele oamenilor de rînd, deși reprezentanta lor este o doctoriță, însă una săracă, necoruptă, locatară a unuia din apartamentele mici și întunecate pe care le primeai de la „generosul” stat comunist. Însă nu doctorița Otilia îi va fi ghid pe perioada șederii sale în București, ci Leo O' Heix, și el englez, și el profesor, dar spre deosebire de narator, un adevărat veteran al traiului ilegal din România.

Leo s-a adaptat perfect vieții duplicite din comunism unde nimic nu se mișcă fără un mic (sau mare, depinde de situație) act de corupție. Spirit întreprinzător, Leo nu numai că s-a mulat pe cerințele sistemului, dar ajunge să-l exploateze. Astfel, el devine nici mai mult, nici mai puțin decît contrabandistul numărul doi al Bucureștiului, numărul unu fiind misteriosul Belanger, fostul chiriaș al vilei în care acum stă naratorul. Diferența dintre Belanger și Leo ține de îndrăzneală, nu de iscusință. Ambii se pricep foarte bine la ceea ce fac și cad (aproape) de fiecare dată în picioare, însă Leo s-a oprit la comerțul ilicit cu opere de artă, pe cînd Florian Belanger, englezul cu bunici născuți în România, conduce, din Belgrad acum, unde a fost nevoit să se retragă, inclusiv o rețea de prostituție, bazată în primul rînd pe fete române care sînt ajutate să fugă din țară numai pentru a deveni ulterior prostituate în Germania. Și-ar mai fi o diferență între cei doi: Leo este și scriitor. De cînd a ajuns în România, cu mai bine de opt ani în urmă, s-a apucat să scrie o carte despre Bucureștiul de altădată, cel care curînd nu va mai putea fi găsit decît în cărți. Reiese că pînă la urmă și naratorul și-a încercat puterile în ale scrisului, rezultatul fiind cartea pe care o citim. De altfel scrisul, sub diversele sale înfățișări, ocupă un rol central în economia romanului. Cuvîntul EPIDEMIE apare frecvent *scris* pe zidurile orașului, presa centrală *scrie* numai ce trebuie, în timp ce un bătrîn comunist evreu, Sergiu Trofim, probabil o aluzie la Silviu Brucan, pregătește în paralel două volume de memorii, unul contrafăcut, în conformitate cu rigorile regimului pe care îl glorifică constant, și care urmează să fie lansat la Uniunea Scriitorilor, celălalt doldora de informații reale, nemistificate, care va fi lansat simultan la Paris, în prezența ambasadorului francez la București și a altor ilustre personalități. Tot bătrînul comunist va fi ulterior unul din inițiatorii și semnatarii Scrisorii celor cinci, evident o trimitere la Scrisoarea celor șase.

Sînt

multe personaje istorice care apar în roman cu roluri mai mici sau mai mari. Nicu Ceaușescu, de exemplu, jumătate playboy, jumătate sociopat, Constantin Manea (în roman Manea Constantin și avînd „funcție” de disident, membru în Frontul Salvării Naționale), Slobodan Miloșevici, mai tînăr pe vremea aceea, conducătorul unei delegații sîrbești formată mai degrabă din asasini decît din diplomați, chiar Ion Iliescu este menționat spre final ca lider al „noului bordel în interiorul căruia găsești aceleași curve bătrîne”, o trimitere la noul guvern al României postcomuniste. Chiar și atunci cînd numele nu sînt identice cu cele reale, îl recunoaștem ușor pe Adrian Păunescu în rolul poetului de curte Pălinescu, dar și pe Ciulan, filosoful pesimist, Elianu, istoricul religiozilor, și Toninescu, dramaturg al teatrului absurdului...

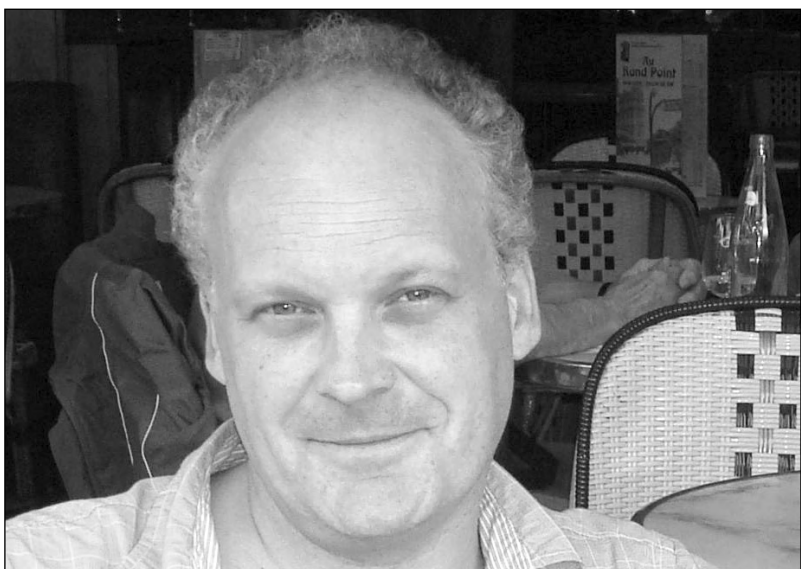
Autorul, un bun cunoscător al realităților românești

McGuinness, care a trăit în România comunistă, se dovedește, asemenea lui Leo, un bun cunoscător al realităților românești din anii '80, cei mai duri pe care i-a cunoscut România, după venirea lui Ceaușescu la putere.

Atmosfera de teroare, sărăcie și corupție generalizată este foarte bine surprinsă, cum este și viața de lux trăită în cercurile strîmte ale puterii. Doar că și aici suspiciunea, neîncrederea, chiar paranoia sînt dominante, însoțind fiecare gură de whisky Johnnie Walker sau de friptură de vițel. Securitatea îi veghează pe toți, mici și mari, și la rîndul ei se autoveghează. Nimeni nu mișcă un deget fără ca cineva să-și noteze asta undeva. Statul orwellian n-a fost ficțiune, în anii '80, el s-a numit România.

Chiar și în momente ca acestea, de criză, cînd pentru a nu știu cîta oară românii iar nu o duc bine, lectura *Ultimelor o sută de zile* vine ca un duș rece peste memoria noastră amorțită, ocupată poate cu evenimente mai apropiate de prezent decît cele din '89. E foarte util, cred eu, mai ales pentru cei ce regretă anii aceia, ca periodic cineva să ne reamintească cum trăiam acum douăzeci și ceva de ani, nu ca să ne dăm seama cît de bine trăim azi, nici vorbă, ci ca să înțelegem de ce după atîta vreme continuăm să trăim prost.

Patrick McGuinness, *Ultimelor o sută de zile*, traducere și note de Ana-Maria Lișman, colecția „Biblioteca Polirom. Proza XXI”, Editura Polirom, 2012

Brahms și violoncelul minunat al Laurei Buruiană

„Cred că muzicienii nu ar trebui să întrebe niciodată dacă ei sînt auziți; în schimb, ar trebui să-l preocupe dacă muzica este auzită!“ – afirmă pianistul Matei Varga într-un interviu pe care îl acordă, împreună cu violoncelista Laura Buruiană, casei de discuri germane Coviello Classics și care figurează în livretul uneia din ultimele apariții discografice ale firmei cu sediul la Darmstadt, reunind *Sonatele pentru violoncel*, op. 38 și op. 99 de Brahms.

Pentru Laura Buruiană, care s-a detașat în ultimii ani ca principala reprezentantă și de clasă internațională a școlii de violoncel românești, Brahms a fost „prima dragoste“ muzicală; chiar înainte de a fi început să studieze violoncelul am fost fascinată de muzica lui, de vocea lui unică. Așa că fie că îl cînt, fie că înregistrez lucrări de el sau că ascult concerte în care este interpretată muzica lui, el rămîne o parte foarte importantă din viața mea muzicală“.

Tînăra violoncelistă despre care, ascultînd-o în toamna trecută în Concertul lui Anatol Vieru, aș fi spus că are o predispoziție să strălucească în repertoriul contemporan, își mărturisește fără ezitare predilecția pentru romanticul Brahms: „Decizia de a înregistra aceste sonate, dincolo de faptul că ele sînt sonatele mele preferate, a fost influențată și de faptul că am dorit să mă confrunt cu o foarte înaltă culme [muzicală]; ele au fost înregistrate de nenumărate ori, de către mari violonceliști ai trecutului și ai prezentului. Provocarea mea a fost să încerc să le cînt ca și cum ar fi fost compuse pentru mine și niciodată înregistrate înainte! Am vrut să revelez cît de mult îmi stă în putință din sensul profund al acestei muzici, încercînd concomitent să-mi articulez propria viziune și să vorbesc din inimă“.

Un adevărat „program“ interpretativ – nu mai este nevoie de accentuat – extrem de ambițios și care, pe de-o parte, o face pe Laura Buruiană foarte atașantă și umană în demersul ei, iar pe de alta, lasă loc unui grad, aș spune, de naivitate tinerească. Pentru a fi gustate la adevărata lor valoare, *Sonatele pentru violoncel* ale lui Brahms cer o infinită perfecțiune și căldură sufletească, o perfectă împletire a celor două instrumente, un pianist de mare clasă...; cu atît mai mult cu cît CD-ul Coviello reține titlatura corectă dată de Brahms: *Sonate pentru pian și violoncel*.

SCRISOARE PENTRU MELOMANI

„Muzica nu trebuie înțeleasă, ea trebuie ascultată“ (Hermann Scherchen)
Victor ESKENASY, Praga

Tînărul Matei Varga afirmă în contextul aceluiași interviu din livret că pentru el, în general, calitățile cele mai importante sînt „generozitatea și căldura“, „două elemente cruciale“ în lucrările lui Brahms, pe care îi place să-l cînte „aproape ca un exercițiu terapeutic, atunci cînd simte că oamenii se îndepărtează de aceste calități...“.

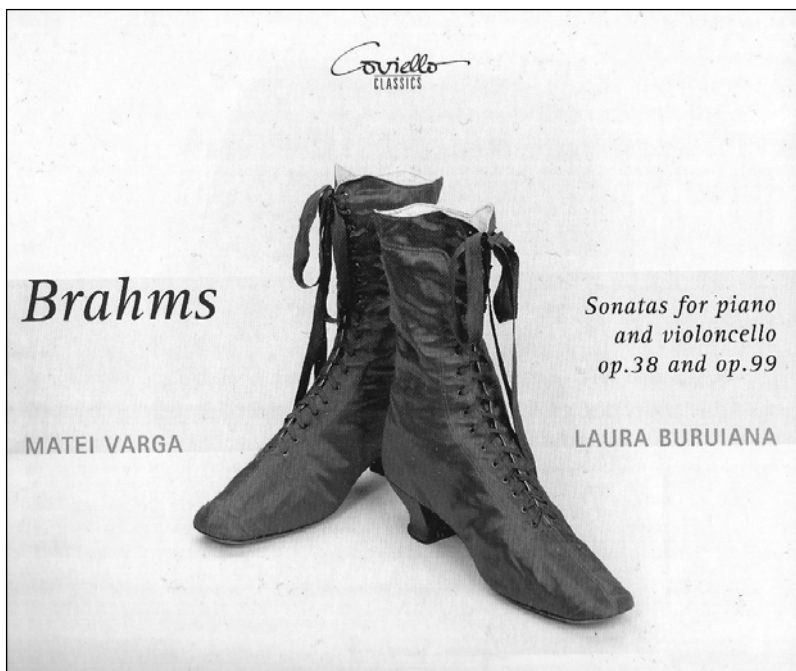
Sînt Laura Buruiană și Matei Varga cuplul perfect, cu același țel interpretativ? Sînt tentat să vă las să judecați singuri, discul pe care l-am ascultat de mai multe ori convingîndu-mă în cazul violoncelistei și lăsîndu-mă cumva nesatisfăcut în privința pianistului. Doar Laura pare să aibă „generozitatea și căldura“ venite într-adevăr din interior, susținute de un sunet de o limpezime și putere de expresie exemplare, ce îți aduc aminte de marii ei predecesori. Iar aceștia, vrînd-nevrînd, sînt concurența spre care orice meloman, și îndeosebi colecționar, se va îndrepta.

Gusturile sînt foarte personale, dar, probabil, celebra întîlnire dintre Gregor Piatigorsky și Artur Rubinstein în înregistrarea celor două sonate, în 1966, la American Legion Hall, Hollywood, pentru RCA (BMG Classics 625922) va rămîne peste timpuri summumul și discul de referință din toate punctele de vedere. I-aș alătura înregistrarea, azi greu de găsit, făcută de Antonio Janigro cu pianistul Paul Badura-Skoda, în 1956, pentru Westminster (disponibilă ulterior pe CD sub eticheta MCAD2-9843) și spre care tînde și lirismul Laurei Buruiană în cea de-a doua sonată. Desigur, nu pot fi omise multele și frumoasele înregistrări ale lui Janos Starker, în special în compania lui Gyorgy Sebök

(Erato, 1959; Mercury, 1964), cuplul de legendă Jacqueline du Pré-Daniel Barenboim (EMI, la Abbey Road în 1967-68) sau întîlnirea dintre Mstislav Rostropovici și Rudolf Serkin (DG, la Washington în 1982). Practic, nici unul dintre violonceliștii de talent ai ultimei jumătăți de secol nu a omis sonatele de Brahms și opțiunile pe disc sînt extrem de numeroase, cu Leonard Rose, Daniil Shafran/Felix Gottlieb, Natalia Gutman/Christoph Eschenbach, Heinrich Schiff, Mischa Maisky etc. etc. Amatorilor le-aș adăuga interpretarea primei Sonate, op. 38, pe un CD, distins cu Premiul Criticii Discului German la apariția sa în 1992, cu foarte tinerii pe atunci violoncelistul Andrzej Bauer și cu pianista Ewa Kupiec (Koch Schwan 3-1187-2). Nu e greu de observat că a face abstracție de toți ceilalți, a cînta ca și cum nimeni nu ar fi mai înregistrat Sonatele este, practic... imposibil.

Dincolo de toate – stau și mă gîndesc –, în absența deplorabilă a unor case de discuri românești capabile să promoveze mîna de artiști de calitate internațională ai României, reușita Laurei Buruiană la casa Coviello Classics, cu distribuție în întreaga lume, ca și intrarea ei pe piața francofonă, grație altui disc recent apărut la Zig-Zag Territoires, la Paris, cu *Triourile cu pian* de George Enescu, sînt mai mult decît laudabile. Și, probabil, o cale de a-și deschide drumul spre scenele de concert ale lumii largi...

***Brahms, Sonatas for piano and violoncello op. 38 and op. 99. Matei Varga, piano, Laura Buruiană, violoncello. Coviello Classic 2012 (COV 51204) 51:21**

ROCKIN' BY MYSELF

Dumitru UNGUREANU

Pascale

Să fi fost prin toamna lui 1979. Firma unde lucrez (pe atunci îi zicea întreprindere) mă trimisese pentru o problemă de serviciu în Brașov. Am plecat dis-de-dimineată cu o zi înainte, avînd caza la hotel asigurată pe-o noapte, ca să mă plimb prin burgul ce-mi cucerise admirația la primele două vizite. După-amiaza, țîn bine minte, era noroasă, dar nu amenințarea ploii sau chiar a ninsorii m-a făcut să intru iarăși în Biserica Neagră. De fapt, și pot jura că nu exagerez deloc!, tocmai pentru a revedea Biserica manevrasem lucrurile la serviciu ca să ajung în Brașov, deși puteam rezolva problema la Ploiești. Mă fascinasă într-atît, încît o visam noaptea, o vedeam ziua, cu ochii închiși pe-afară căscați larg înăuntru, cu puținele ilustrate ce-o înfățișau, găsite aiurea, risipite pe masă. De ce mă atrăgea zidirea aceea, de ce îmi bîntuia, ca o fantasmă gotică, imaginația însetată de călătorii romantice? O vizitasem pe fugă, cu un an înainte; și nu-mi „spusese“ altceva decît poate să spună o clădire impunătoare, lucru nemînesc sută la sută, unui băiat din Cîmpia Dunării, școlit în Bucureștii anilor '70. Acum, la a doua vizită, ajuns în penumbra arcașelor, m-a izbit frontal, și-a pătruns pînă în cel mai ascuns ungher al ființei mele, sunetul de orgă. Să fi fost o tocată, o fugă, un coral pentru ceasul slujbei de seară? Executată de organistul nevăzut, (poate însuși Hans Eckart Schlandt) reverberînd pe sub bolțile afumate, muzica mi-a stîrnit intuiția unui Dumnezeu necunoscut...

Am cules, nu încape vorbă, rodul educației bunicilor din partea tatălui, oameni născuți la 1900-1901, trecuți prin toate vămile pustiei pînă la decesul lor prematur, în 1968-1969. Taica-Mare, plugar de meserie, cum scria pe unul din actele sale oficiale, făcuse multe munci plătite mai bine, ca să supraviețuiască, să cumpere pogoane pentru cei trei copii, să le ridice case. Una dintre „profesiunile“ sale, certificată cu diplomă de absolvire iscălită de-un ÎPS Veniamin, fusese aceea de cîntăreț bisericesc, local zis *fircomnic*. N-a avut prea lungă vreme noroc de bine-plată. Intrat

în conflict pe teme... agrare, cu popa, poreclit Averescu, Taica a demisionat. Oamenii credincioși, absolvenți a șapte clase, bunicii mergeau la ceremonia religioasă în zilele de sîrbătoare, duminica și ori de cîte ori era necesar, cum dicta datina. Nu știu cînd i-am însoțit întîia dată în calitate de copil care, conștient de lume, trebuie să deprindă cele cuvenite în viață. Pînă la moartea lor, deși trăiam în miezul unui ev teoretic declarat ateist, nimeni, nici învățătorii, nici alte oficialități, nu m-a oprit să frecventez Biserica. Iar zilele Paștelui erau așteptate tot anul, sîrbătorile cu toată bucuria și trăite în plinătatea ființei, de toată suflarea celui sat situat la nici 70 km de Capitala ce atrăgea ca magnetul. Acolo, în Biserică, am ascultat primele forme consacrate de muzică, fără să știu ce însemnătate au, fără să-mi treacă prin minte că sînt creația unor oameni cu instrucție de profil, muzicieni călugări, preoți sau ierarhi, inspirați, fără îndoială, de Duhul Sfînt!

Aflaie ulterior, amănuntele ce fac bulionul culturii nu mi-au bruiat bucuria sonurilor divine. Receptez cu aceeași intensitate emoțională liturghia bizantină și missa catolică, luterană sau protestantă. Bach, Buxtehude și alți autori de piese creștine au devenit nestematele zestrei mele, fără de care greu îmi concep existența. Să ascult Bach în surround e un vis aproape realizat prin SACD-ul *The Four Great Toccatas and Fugues – The Four Antiphonal Organs of The Cathedral of Freiburg played simultaneously by E. Power Biggs, 2003, Sony Classical*.

...și mereu, ca un copil perpetuu, aștept să mă sufoce jelania întunecatului Prohod; și să-mi redea viața strălucitorul „Hristos a înviat!“.

Înainte de a deveni film, trilogia *Millenium* a suedezului Stieg Larsson a fost un adevărat fenomen editorial, adevărat herald al modei thriller-urilor scandinave. Cu o poveste amestecînd crimă, politicieni și servicii secrete, scrisă de un ziarist cu experiență și vederi de stînga, cele trei romane din serie au „spart” topurile bestseller-urilor literare (46 de milioane de exemplare vîndute în întreaga lume), iar Stieg Larsson a devenit vedetă mondială cu titlu postum.

Fata care a fost refăcută degeaba de americani

Dragoș Cojocaru

Înainte de a fi subiect de blockbuster american, trilogia *Millenium* a fost adaptată într-o serie de trei filme produse de compania suedeză Yellow Bird, lansate în Scandinavia în 2009. Inițial, primul film, *Bărbați care urăsc femeile*, a fost conceput pentru cinema, urmînd ca celelalte două să fie difuzate la TV. Succesul primului episod a schimbat complet planurile. Cele trei filme au dat lovitură nu numai în Scandinavia, ci și în întreaga lume, datorită calităților acestei adaptări și, mai ales, extraordinarei interpretări a actriței necunoscute pînă atunci, Noomi Rapace, de neuitat în rolul eroinei Lisbeth Salander.

Întîmpinat cu critici entuziaste și avînd succes de casă (peste 100 de milioane în întreaga lume), cele trei episoade din *Millenium* deveneau clar ținta unui remake pe bani grei la Hollywood. Cu atît mai mult, studiourile MGM mai aveau argumentul unui bestseller literar, chiar și în SUA. Este interesant de remarcat că filmele suedeze au avut parte și de o lansare foarte limitată în SUA, unde au cîștigat cîteva zeci de milioane de dolari.

Hollywood-ul nu este la prima „apropriere” a unor filme de succes din Scandinavia, trecute prin obligatoriul proces al unui remake. Asta fiindcă, în primul rînd, publicul american nu suportă filme cu subtitrări. Prin urmare, orice succes de casă „din restul lumii” trebuie neapărat refăcut pe înțelesul celor din SUA. În al doilea rînd, lucru deloc neglijabil, un remake pune în mișcare o tonă de bani și de oameni la Hollywood, într-o industrie căreia i se reproșează din ce în ce mai mult lipsa de originalitate și idei noi. În mecanica uzinei de vise din California se bagă o grămadă de bani numai cu garanția unui brand preexistent, lucru subliniat și de James Cameron, într-o diatribă îndreptată împotriva recentului

Battleship: „Avem o criză de povești. Toți de la Hollywood știu ce important este ca un film să fie un brand înainte de a fi proiectat în sala de cinema. Dacă înainte de film există un brand – de exemplu Harry Potter sau Spiderman –, ai un avans uriaș în cursa pentru locul 1”.

Cu Fincher la cîrma primului film

Luînd decizia adaptării brandului literar Stieg Larsson, producătorul Scott Rudin și studiourile MGM și Columbia au decis să nu riște totuși nimic. Prin urmare, l-au adus în această aventură pe David Fincher (a cărui carieră recentă pare tot mai „oportunistă”) pe motiv că subiectul tenebros i s-ar potrivi mînușă și au umplut distribuția cu nume imense de pe firmamentul hollywoodian, cu un Daniel Craig în pauză de Bond în rolul ziaristului Mikael Blomkvist și cu Rooney Mara în rolul (vînat de o armată întreagă de vedete) lui Lisbeth Salander.

Prezența lui Fincher la cîrma adaptării primului roman din serie, *Fata cu un*

dragon tatuat (nume probabil mai sexy în urechile producătorilor), a dus și la decizii corecte: scenariul este mult mai aproape de cărți decît filmele suedeze; acțiunea a rămas la ea acasă, în Scandinavia, și nu a fost transplantată în SUA; filmările s-au desfășurat în Suedia, iar elementele poveștii, mai ales cele cu „probleme” la cenzură (în special înfiorătoarea scenă de viol și de răzbunare din original), nu au fost îmblînzite sau eliminate.

În cele din urmă, filmul lui Fincher s-a dovedit a fi mai bun decît au anunțat detractorii acestui proiect, dar are uriașă problemă de a repeta, pur și simplu, ceea ce suedezi au făcut înainte mult mai bine. Cea mai cîștigată din acest remake s-a dovedit a fi Rooney Mara care, fără a trece peste Noomi Rapace, reușește să se scoată mai mult decît onorabil din capcanele rolului lui Lisbeth și să se aleagă chiar cu o nominalizare la Oscar. Dar, cu toată mașina de publicitate americană în spate, *Fata cu un dragon tatuat* s-a dovedit un spectaculos, bine făcut și cam inutil blockbuster hollywoodian pentru mîncătorii adulți de popcorn.

Culmea e că, înainte cu numai o lună de lansarea pe DVD, producătorii au anunțat că sînt nemulțumiți de succesul *Fetei cu un dragon tatuat* – ceea ce reprezintă o surpriză dacă iei în calcul faptul că filmul a adunat peste 200 de milioane de dolari în întreaga lume, la un buget de numai 90 de milioane. E drept că linia se va trage abia după ce se numără și vînzările de DVD-uri și discuri Blu-ray, dar nemulțumirea producătorilor dă de înțeles că David Fincher nu prea mai este în cărți pentru eventualele continuări care sînt în prezent în faza de scenariu.

La noi, trilogia inițială, cea suedeză, a fost editată într-o ediție DVD foarte „populară”, difuzată la un preț minim cu un cotidian de mare tiraj. Versiunea lui Fincher apare acum pe DVD și în format Blu-ray și are meritul de a conține în plus și patru ore de bonusuri care vă duc în culisele acestei producții.

Primele e-BOOK-uri POLIROM și CARTEA ROMÂNEASCĂ

260 titluri
disponibile

www.polirom.ro

Proiect realizat în colaborare cu

NU-ȚI LĂSA PRIETENII SĂ
CITEASCĂ O CARTE DE DUZINĂ

INTRĂ PE NOUL WWW.24FUN.RO 24-FUN.RO
CEL MAI TARE GHID ONLINE DIN ROMANIA

Premiile UNITER, după 20 de ani

În aprilie 1993, pe scena de la Odeon, cu fast, în atmosfera specială generată de sunetele pianului la care cînta regretatul Johnny Răducanu, cu Ion Caramitru amfitrion, bătea gongul pentru cea dintîi ediție a Galei UNITER. O înregistrare video a evenimentului a fost postată recent pe pagina web a asociației spre (re)vizualizare.

Era perioada entuziasmului postdecembrist, de la un spațiu al esopicului, teatrul românesc redevenise o tribună a libertății. Deschiderea spre alte spații culturale, revenirea acasă a unor creatori alungați de cenzura comunistă, sentimentul de eliberare și speranța de normalitate erau la ordinea zilei. Pe 23 aprilie 2012, tot la Odeon, cu același amfitrion, va avea loc ediția „după 20 de ani” a uniceia manifestări evaluatoare din viața teatrului nostru. Unicitatea, dar și academismul ei, inerția în adaptare la evoluția artei scenice autohtone stîrnesc atît de multe emoții în jurul acestei competiții. Emoții nu întotdeauna pozitive, unele îndreptățite, argumentate, altele doar umorale, vizînd scandalul. Vorba Alinei Nelega: „Nici o gală fără porcăială!” Principala problemă nu sînt observațiile aduse, ci mai ales tonul exprimării, unul care atestă lipsa exercițiului polemic. De regulă, valorile nemulțumirilor încep imediat după anunțarea nominalizărilor făcute de juriul de trei critici care aleargă cîteva luni (întotdeauna insuficiente) prin țară în căutarea unor nume și titluri care să umple lista de cîte trei nominalizări la fiecare categorie. De ce doar trei, cînd în 1993, de pildă, s-au făcut și cîte cinci? Există multe situații cînd numărul ar trebui elasticizat, uneori sporit, alteori diminuat. Ulterior, un al doilea juriu, de doi critici și trei practicieni, decide, din ce i s-a pus la dispoziție de antemergători, cine a fost „cel mai”, „cea mai”.

Premiile UNITER și conservatorismul

Borna 20 a Galei UNITER ar putea constitui un bun prilej pentru remodelarea sistemului de premiere, în acord cu transformările survenite în ultimele două decade. Ion Caramitru spunea în 1993, parcă premonitoriu, „nu putem premia pe toată lumea”, fără

DATUL ÎN SPECTACOL

Oltița CÎNTEC

A XX-a ediție a Galei Premiilor UNITER va avea loc luni, 23 aprilie 2012, la Sala Majestic a Teatrului Odeon din București

ca asta să însemne că palmaresul și partea tehnică a jurizării nu pot fi aduse la zi și îmbunătățite. Privind lista categoriilor, frapază lipsa de orientare către tineri și inovație. România, în general, e prea puțin preocupată de tineri, iar teatrul, iată, nu face notă distinctă, din păcate. Doar „debut” le e destinată exclusiv, și aici cu cîteva impedimente. Tehnic, debut înseamnă primul proiect după obținerea diplomei; numai că în sistemul Bologna nu mai e limpede cînd ești absolvent: după trei ani de licență ori după încă doi de master? Noile talente și inițiativa inovatoare ar trebui subliniate mai puternic. „Debutul” ar trebui transformat în ceva gen „primii pași în carieră”, lărgind benefic aria de selecție. În România acestui moment e foarte greu să debutezi și încă să o faci strălucit: schemele teatrelor sînt blocate, independenții, zona unde ancorează cei mai mulți absolvenți, funcționează greu, iar juriile UNITER îi cam ocolesc. Și dacă tot am pomenit de „independenți”, oportună ar fi și instituirea unui premiu special care să îi popularizeze, să le recunoască strădania și succesele, cu atît mai mult cu cît eforturile lor chiar sînt demne de atenția tuturor. În comparație cu relevanța premiului pentru teatru TV, segment cu prea puține producții, laurii pentru independenți

ar fi infinit mai adecvați, impunînd și în acest fel un compartiment care cîștigă vizibil teren estetic.

Conservatorismul premiilor UNITER e o dimensiune ce s-ar cere echilibrată prin receptivitate la noile realități teatrale. Expresia a devenit palmares în cadrul Premiului Europa pentru Teatru, acordat sub auspiciile Comisiei Europene încă de la finalul anilor '80, și urmărește sublinierea contribuțiilor reformatoare din aria teatrului continental. El încearcă să indice cum ar putea arăta teatrul viitorului și cine se preocupă de facerea lui. O distincție românească focalizată asupra metamorfozelor estetice e obligatorie și pentru topul anual al breslei noastre.

Privind retrospectiv Premiile UNITER, după 20 de ani nu s-au schimbat deloc. De aceea, la ultimele ediții ale galei, mulți dintre invitați, uneori chiar premianții, nu au participat, preferînd să urmărească totul pe micul ecran. Cu telecomanda în mînă, zăpînd din cînd în cînd. Firește, teatrul, mai ales unul precum al nostru, majoritar de stat, nu poate fi altfel decît societatea în care funcționează. Doar e eglinda ei, nu? Dar nici să rămînă încremenit nu e indicat, căci el poate contribui la prefacerea lumii pe care o reflectă. Devansînd-o, arătîndu-i cum ar trebui să fie.

VOI N-AȚI ÎNTREBAT fără zahăr VĂ RĂSPUNDE

BOBI

Paștele lor, Paștele nostru

— Mami, azi la școală Sebi a venit cu un sendviș cu soia și toți am rîs de el. I-am aruncat sendvișul pe jos și i-am zis că părinții lui sînt niște sărăntoci și el a plîns. Am luat și un febe la mate.

— Bravo, puiule! Vezi că se poate? Trebuie doar puțină voință. Cine a mai luat febe?

— Eu cu Sebi. Mami, da' dacă Sebi mănîncă soia, nu-i așa că trebuie să se ducă la o școală pentru săraci?

— Nu, puiule, Sebi mănîncă soia pentru că este catolic.

— Uau! Da' ce înseamnă să fii catolic, înseamnă să nu ai bani de carne?

— Catolicii sînt creștini ca și noi, dar fac cruciță invers și avem și sfinți diferiți.

— Cum adică avem sfinți diferiți?

— E mai greu de explicat, dragule. La început am fost cu toții uniți, dar s-a produs schisma din 1054 și ne-am împărțit în două, ortodocși și catolici. De atunci am început să ne facem sfinți în mod separat.

— Ha? Dar sfinții noștri sînt mai buni decît ai lor, nu?

— Nu, puiule, toți sfinții sînt la fel de buni. E bun și Anton de Padova, e bun și Ioan cel Nou.

— Care-i al nostru?

— Ioan.

— Eu pun pariu că Ioan cel Nou îl bate pe Anton de Padova.

— Nu fi prostuț. Amîndoi au fost niște oameni foarte buni și pașnici.

— Deci Sebi mănîncă soia fiindcă are alți sfinți?

— Nu, Sebi mănîncă soia fiindcă el a început să țînă post cu o

săptămînă mai devreme decît noi, fiindcă Paștele catolic e cu o săptămînă mai devreme decît cel ortodox. Asta înseamnă că atunci cînd Sebi o să înceapă să pape cărnîță, tu o să mai aștepți o săptămînă.

— Adică Doamne Doamne catolic învie mai repede?

— Într-un fel, da.

— Și noi stăm așa fără să facem nimic? Adică ei chiar ne iau de proști?

— Puiuț, așa e calendarul, întîi la ei, pe urmă la noi.

— Deci sîntem diferiți și la calendar.

— Sîntem diferiți în mai multe privințe. De exemplu, ei au avut inchiziție, noi nu.

— Da' ce-i aia inchiziție?

— Era un proces pentru oameni care erau acuzați că fac vrăjitorii sau că vorbesc de rău biserica.

— Și ce se întîmpla?

— Păi, oamenii erau legați și torturați, erau arși de viu sau înecați, totul în văzul lumii.

— În văzul lumii? Și aveau voie și copiii?

— Da, cred că da, toți veneau să vadă execuțiile.

— Uaaaa! Mami, vreau să fiu catolic! Mă duci mîine să vorbim cu ei, da? Uau, oameni arși de viu, ce tare!

Tu mă trimiteai să-l ascult pe popa ăla bărbos plictisitor și Sebi vedea toate chestiile astea superbesteriale. Oare duminică au vreo execuție?

— Puiule, inchiziția a dispărut de mult.

— Nu mă interesează, acolo sigur se fac tot felul de chestii interesante. Mîine vreau sendviș cu soia.

Suplimentul DE CULTURĂ

Marcă înregistrată – Editura Polirom și „Ziarul de Iași”. Proiect realizat de Editura Polirom în colaborare cu „Ziarul de Iași”. Se distribuie gratuit împreună cu „Ziarul de Iași”.

Adresă: Iași, B-dul Carol I, nr. 4, etaj 3, CP 266, tel. 0232/214.100, 0232/214111, fax: 0232/214111

Senior editor: Lucian Dan Teodorovici

Redactor șef: George Onofrei

Redactor șef adjunct: Anca Baraboi

Secretar general de redacție: Florin Iorga

Rubrici permanente:

Adriana Babeți, Bobi și Bobo (Fără zahăr), Emil Brumar, Dragoș Cojocaru, Radu Pavel Gheo, Veronica D. Niculescu, Lucian Dan Teodorovici, Luiza Vasiliu.

Carte: Doris Mironescu, C. Rogozanu, Bogdan-Alexandru Stănescu, Codrin Liviu Cuțitaru, Daniel Cristea-Enache, Florin Irimia, Bogdan Romaniuc.

Muzică: Victor Eskenasy, Dumitru Ungureanu.

Film: Iulia Blaga. Teatru: Oltița Cîntec.

Caricatură: Lucian Amarii (Jup).

Grafică: Ion Barbu.

TV: Alex Savitescu.

Actualitate: R. Chiruță, Veronica D. Niculescu, Elena Vlădăreanu.

Publicitate: tel. 0232/252294

Distribuție: Mihai Sărbu, tel. 0232/271333. Media Distribution S.R.L., tel. 0232/216112

Abonamente: tel. 0232/214100

Tarif de abonament: 18 lei (180.000) pentru 3 luni; 36 lei (360.000) pentru 6 luni; 69 lei (690.000) pentru 12 luni

Tipar: Print Multicolor

Responsabilitatea juridică pentru conținutul articolului îi aparține autorului » Manuscrisele primite la redacție nu se înapoiază

**ENȚICLOPEDIA
ENCARTA**
Luiza VASILIU

Scris (fem.)

Nu știu dacă are rost s-o invităm și pe ea, zice Elsa în timp ce-și aranjează eșarfa roz, „știi, cu toată aparența ei așa de intelectuală, simt eu că o roade o durere tainică. Mi-a spus și Lisa, azi dimineață, în timp ce-mi făcea curățenie în dormitor; cică a văzut-o stînd de una singură ore întregi și scriind; Lisa pretinde că scrie o carte (subl.m.)”. E dezvăluirea cu care se deschide *Doamna cu concepții înalte*, una dintre povestirile lui Katherine Mansfield din volumul *Garden party* (Editura Humanitas, 2012, traducere de Antoaneta Ralian). Evident, doamna cu pricina, al cărei nume nu-l aflăm niciodată, e cea care scrie o carte („de asta nu prea ține să se amestece printre noi”), activitate considerată de restul personajelor cam bizară și pretențioasă. Iar explicațiile pe care le dă doamna cu concepții înalte despre activitatea ei creatoare îl fac pe cititor s-o privească amuzat și condescendent – ea scrie „într-una din zori pînă în noapte, descoperind mereu noi inspirații și idei ale căror aripi se zbat nerăbdătoare în inima mea”. Perfect ridicol, deci, veți spune, iată un cuconet sclifosit pe care-l încearcă talentul literar. Același lucru l-ar fi putut zice și polițistii din Dorset atunci cînd au fost sunați de Simon. Simon le-a povestit că mama lui, Trish Vickers, o doamnă de 59 de ani care orbise cu 7 ani în urmă, se apucase să scrie un roman despre o fată cam nefericită, și scria în fiecare zi pe foi liniate cu elastice, scria și asta o ajuta enorm, imaginația ei acoperea întinericul din jur. O dată pe săptămînă, Simon venea să-i citească paginile scrise și o doamnă îi bătea textul la mașină. Doar că într-una dintre săptămîni, cînd Simon a vrut să înceapă lectura, a dat peste nu mai puțin de 26 de pagini albe – dna Trish rămăsese fără cerneală și scrisese în gol. Tristețe cumplită, cele 26 de pagini nu mai puteau fi reconstituite așa cum fuseseră ele scrise, dar Simon nu s-a lăsat și a sunat la departamentul de criminalistică din cadrul poliției din Dorset. Care departament a fost atît de înduioșat de istorie, încît polițistii au renunțat timp de cinci luni la pauza de masă și au reconstituit în laboratoarele lor toate cele 26 de pagini (mai puțin un rînd). „A fost frumos să facem o faptă bună pentru cineva și a fost drăguț să citim și cartea”, a declarat Kerry Savage, purtătorul de cuvînt al poliției. Vă las pe dvs. să trageți singuri concluziile acestei extraordinare întâmplări din aprilie 2012.

ISSN 1584-8272

FILM

Iulia BLAGA

Cea mai bună cheie de lectură – în caz că nu știm de unde să apucăm al doilea lungmetraj al lui Radu Jude, *Toată lumea din familia noastră* – o oferă chiar trailerul lui. Afișul și bannerele din București nu dau decît jumătate de idee, scoțînd fals la înaintare inocența copilăriei.

Trailerul umflă pînza albă a purității/melodia candidă interpretată de fetița Sofia Nicolaescu cu ceea ce face din viața matură un pot-pourri mai mult comic sau mai mult tragic (după cum sîntem optimiști sau pesimiști în ziua respectivă): soți care urlă la foste soții „leși!!” după ce răstoarnă masa în bucătărie, bunicuțe rupte de realitate și bunici care rîd isteric cu gura plină de prăjitură, tați care revin la sentimente mai bune și sar să-și pupe fosta nevastă după ce o smotociseră – pe scurt, o faună umană care ar trebui să șocheze orice copil cu scaun la cap. Ce te faci cu așa maturi? – te poți întreba după ce vezi filmul prima dată și cînd îți se poate părea că reacțiile personajelor nu sînt tocmai cele așteptate. De ce bunica nu sare din camera ei, chiar dacă e naivă, să le deschidă polițistilor ușa cît timp Marius i-a imobilizat fiica pe gresia din baie? De ce Sofia nu pare mai afectată de circoteca din jur și nu începe să plîngă sau să reacționeze într-un mod mai evident, în loc să își pună doar mîinile pe urechi și să ceară cacao? (Gestul punerii mîinilor la urechi a fost ideea Sofiei Nicolaescu, ca reacție firească la gălăgia din jur.)

O tragi-comedie grotescă

Toată lumea din familia noastră nu e, așadar, un film idilic despre copilărie, ci unul care pune sub lupă o familie explodată din România de azi. Un anume Marius (Șerban Pavlu) se trezește în garsoniera

Toată lumea din familia noastră e dusă (mai puțin un unchi...)

lui de etern adolescent unde zgomotul orașului intră pe geam și, după ce dă pe gît un litru de apă, își pune niște ochelari de yuppie și pleacă fredonînd Pink Floyd – cu o caracatiță roz pe bicicletă – spre locuința fostei soții, de unde vrea să își ia fetița, pe Sofia (Sofia Nicolaescu), pentru o scurtă vacanță la mare. Pe drum se oprește la părinți (Stela Popescu și Alexandru Arșinel) ca să ia mașina tatălui și mai oprește la o florărie ca să-i cumpere fostei soacre (Tamara Buciuceanu Botez) o plantă. Cînd ajunge la fostul domiciliu conjugal, iubitul (Gabriel Spahiu) fostei soții, Otilia (Mihaela Sirbu), nu vrea să i-o dea pe Sofia pe motiv că e bolnavă și că, oricum, Oti (dusă fiind la cosmetică să-și rezolve o unghie încarnată) nu știe de plecarea la mare. Ceea ce pornise destul de lent ca un film minimalist, o felie de viață lipsită de o miză serioasă în afara reproducerii fidele a unei anume monotonii pe care o trăim și noi, se transformă treptat într-o tragi-comedie grotescă în care violența atinge cote greu de văzut. Poate că acesta e și lucrul de natură să-l sperie pe spectator la prima vizionare – faptul că de la un punct încolo, cînd deja își recunoscuse propria lume pe ecran, lucrurile basculează și iraționalul nu mai poate fi ținut în frîu de nici o instanță, nici măcar de amenințarea cu poliția. Cînd Marius devine incontrollabil, spectatorul se poate speria destul de tare, dar la a doua, a treia vizionare, cînd deja știe ce urmează să se întîmple, comedia neagră devine preponderentă și fiecare mic element care îi va sări în ochi i se va părea ales cu un scop anume de scenaristii (Radu Jude și Corina Sabău) dotați cu un dezvoltat simț al ridicolului. Altfel spus, filmul capătă un umor nebun odată ce cunoști acțiunea, astfel încît fiecare replică

importante. Acest umor nebun e pus în valoare de trailerul care colectează diversele manifestări ale comportamentului uman în ce are el mai aberant. Radu Jude a fost dintotdeauna – dacă ne putem exprima puțin forțat pentru că e, după mai multe scurtmetraje, de-abia la al doilea lungmetraj – fascinat de relațiile dintre părinți și copii. Asta vine probabil din propria calitate de părinte pe care o explorează, dar poate și din dorința de a vedea ce se transmite (sau nu) prin ADN, ce înseamnă să ai urmași, ce responsabilitate, cum s-ar spune, „incumbă” calitatea de părinte ș.a.m.d.

Faptul că în *Toată lumea din familia noastră* lucrează cu trei generații (nu cu două, ca în *Cea mai fericită fată din lume*) ar trebui teoretic să îl facă să nuanteze, dar dacă are vreun personaj favorit, acesta e tot copilul, nu și eroul interpretat de Șerban Pavlu, care nu e doar tată, ci și fiu. Din Marius, pe care îl joacă Șerban Pavlu, face unul dintre cele mai cănoase personaje întîlnite recent într-un film românesc, deși nu e unul pe care să-l simpatizezi în vreun fel. Iar Șerban Pavlu e uluitor. Îți rămîne întipărit pe creier cadrul în care se bălăngăne agățat de zid și ai pune secvența în care aleargă cu fața plină de sînge prin oraș într-un videoclip personal cu cele mai cool momente din filme. Radu Jude și-a găsit zona de manevră, aruncînd în aer minimalismul care l-a creat. Filmul lui începe neorealism, dar se transformă treptat într-o telenovelă grotescă în care personajele își savurează replicile șarjate și se termină în cheie horror post-apocaliptică cu o

trimitere biblică la Lazăr, cel înviat din morți. Oare cum va arăta următorul film al lui Radu Jude?

Toată lumea din familia noastră, de Radu Jude. Cu: Șerban Pavlu, Mihaela Sirbu, Gabriel Spahiu, Sofia Nicolaescu, Tamara Buciuceanu Botez, Stela Popescu, Alexandru Arșinel

